

กสม.๗

รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย
หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย



คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

รายงานผลการพิจารณาที่ ๗๖/๒๕๕๗

เรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ร้อง -

ผู้ถูกร้อง -

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวใน ส่วนของข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีอาการติดเชื้อเอชไอวีโดยไม่ได้รับความ ยินยอม โรงพยาบาลของรัฐปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลเวชระเบียนและประวัติการรักษาพยาบาลแก่พ่อของผู้ป่วยซึ่ง เสียชีวิตจากการรักษาของโรงพยาบาล รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์เชิงธุรกิจหรือการค้า โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดย ผศ.ดร.นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและมาตรการทาง กฎหมายในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลเป็นประเภทหนึ่งของสิทธินี้

สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวรวมถึงสิทธิที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน อันได้รับการรับรองและคุ้มครองจากพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย* กล่าวคือ ICCPR ข้อ ๑๗ ข้อย่อย ๑ ได้รับการรับรองว่า “บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็น ส่วนตัว ครอบครัว เกียรติยศ หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกกลบหลู่ เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้รับการรับรองว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ ส่วนตัว ย่อมได้รับการคุ้มครอง” โดยนัยนี้ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวสามารถจำแนกได้เป็น ๔ ประเภท คือ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย สิทธิ ในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร และสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการอยู่อาศัยหรือพักอาศัย

* รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งบังคับใช้ขณะจัดทำรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายนี้

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยมีกฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอยู่แล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มโดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลเป็นเอกชน ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนพิจารณาเรื่องดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหา โดยจัดทำเป็นข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎต่อไป

สำหรับรายละเอียดเรื่องร้องเรียนว่าด้วยสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวสามารถจำแนกออกเป็น ๔ ประเภท ตามประเภทของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ดังนี้

๑.๑ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

๑.๑.๑ โรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่งจัดให้ผู้มีอาการติดเชื้อเอดส์คนหนึ่งที่มารับการรักษากลับป่วยอย่างอื่นและไม่แสดงความประสงค์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวสำหรับผู้มีอาการติดเชื้อเอดส์ เข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้อื่นทราบว่าผู้ป่วยนั้นเป็นผู้มีอาการติดเชื้อเอดส์ เห็นได้ว่าข้อมูลที่ว่าผู้มีอาการติดเชื้อเอดส์เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวในส่วนของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย การดำเนินการดังกล่าวของโรงพยาบาลไม่ใช้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยองค์กรรัฐเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่ได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์นี้ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ป่วยนั้นและขัดต่อสิทธิของผู้ป่วยตามคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย^๒ ซึ่งกำหนดว่าผู้ป่วยมีสิทธิได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตนเองจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยเคร่งครัด^๓

๑.๑.๒ มูลนิธิคุ้มครองสิทธิด้านเอดส์และองค์กรเครือข่ายได้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอให้ตรวจสอบและยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีนำศพของผู้เสียชีวิตด้วยอาการติดเชื้อเอดส์มาจัดแสดง และเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ นามสกุล ประวัติการประกอบอาชีพหรือการใช้ชีวิตที่เป็นสาเหตุของการติดเชื้อ HIV กรณีนี้เห็นได้ว่าข้อมูลประวัติของบุคคลรวมถึงผู้เสียชีวิต เป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และการจัดแสดงศพและประวัติของผู้เสียชีวิตด้วยอาการติดเชื้อเอดส์ในลักษณะดังกล่าว แม้ผู้เสียชีวิตได้ทำหนังสือแสดงความยินยอมไว้แล้ว ถือเป็นการกระทำที่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เนื่องจากเป็นการนำร่างกายและประวัติส่วนบุคคลมาเผยแพร่ต่อสาธารณะ ดังนั้น ในการแสดงประวัติส่วนบุคคลจึงต้องทำด้วยความระมัดระวัง ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศของผู้นั้น เช่น ปกปิดชื่อ สกุล ที่อยู่ อาชีพ เป็นต้น^๔

๑.๑.๓ บิดาของบุตรที่เสียชีวิตได้ขอข้อมูลเวชระเบียนของบุตรจากโรงพยาบาลของรัฐที่บุตรรับการรักษาพยาบาลก่อนเสียชีวิต รวมทั้งรายงานการรักษาพยาบาลของแพทย์และพยาบาล เอกสารสรุปประวัติการรักษา ใบแจ้งสาเหตุการเสียชีวิต แต่ถูกโรงพยาบาลปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่าเป็นหลักฐานทางการแพทย์ ในประเด็นดังกล่าว ศาลปกครองกลางเคยมีคำวินิจฉัยว่า เวชระเบียนเป็นเอกสารที่บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ป่วยเกี่ยวกับประวัติสุขภาพ จึงเป็นข้อมูลข่าวสารราชการในลักษณะข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลสำหรับผู้ป่วย และคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก็เคยมีคำวินิจฉัย ที่ สค ๑๕๒/๒๕๕๒

^๒ คำประกาศสิทธิของผู้ป่วยออก ข้อ ๗ ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง จากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยเคร่งครัด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลอย่างครบถ้วน ข้อมูลจากแพทยสภา www.tmc.or.th/privilege.php.

^๓ นนทวิชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว, มปป., มปท., หน้า ๗๓ - ๗๕.

^๔ นนทวิชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน., หน้า ๗๕ - ๗๗.

ว่า ข้อมูลข่าวสารที่มีการร้องขอนั้นเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของบุตรชายผู้ร้องขอ เมื่อบุตรชายถึงแก่กรรม โดยมีได้ทำพินัยกรรม ผู้ร้องขอซึ่งเป็นบิดาจึงขอใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเวชระเบียนและประวัติการรักษาพยาบาลได้ ดังนั้น การที่โรงพยาบาลปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจึงเป็นการขัดต่อสิทธิในการขอตรวจดูข้อมูลส่วนบุคคลของบุตรตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ และละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุตรที่เสียชีวิตและผู้มีสิทธิดำเนินการแทน^๔

๑.๑.๔ ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงมักใช้วิธีขายสินค้าหรือบริการ เช่น โทรศัพท์ ส่งข้อความสั้นทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ส่งข้อความทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ไปให้ผู้ได้รับการติดต่อ โดยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่จากผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น และเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ยินยอม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปฏิกิริยาสภาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๒^๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ ข้อมูลเบอร์โทรศัพท์และที่อยู่ถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว การที่ผู้ประกอบธุรกิจติดต่อหรือส่งข้อความขายสินค้าหรือบริการให้ผู้อื่น โดยได้รับข้อมูลดังกล่าวจากผู้ประกอบธุรกิจอื่น และไม่ได้ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ย่อมเป็นการแทรกแซงสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวและละเมิดสิทธิมนุษยชนของเขา^๗

๑.๒ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

๑.๒.๑ ผู้ขับรถโดยสารระหว่างจังหวัดเปิดภาพยนตร์หรือเพลงบนรถโดยสารฯ ซึ่งมีระยะเวลาเดินทางค่อนข้างยาวนาน อันเป็นการรบกวนหรือสร้างความรำคาญแก่ผู้โดยสารที่ประสงค์เดินทางด้วยความสงบหรือปราศจากเสียงรบกวน เป็นการแทรกแซงและละเมิดสิทธิของผู้โดยสาร เนื่องจากการเดินทางโดยสงบหรือปราศจากเสียงรบกวนเกี่ยวข้องกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย^๘

๑.๒.๒ ผู้ประกอบกิจการขนส่งรถโดยสารประจำทาง รถไฟ หรือรถไฟฟ้า ปิดป้ายโฆษณาบนหน้าต่างยานพาหนะดังกล่าว อันบดบังทัศนียภาพภายนอกแก่ผู้โดยสารและอาจกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของผู้โดยสาร เป็นการแทรกแซงและเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้โดยสาร เนื่องจากการมองเห็นทัศนียภาพนอกรถโดยสารระหว่างเดินทางเป็นสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย^๙

๑.๒.๓ การถ่ายภาพผู้อื่นแล้วนำไปเผยแพร่โดยผู้ที่ไม่ยินยอม เช่น สื่อมวลชนถ่ายและเผยแพร่ถ่ายภาพผู้เสียหายคดีทางเพศ การใช้กล้องเลนซ์ซูมถ่ายและเผยแพร่ภาพให้เห็นหน้าบุคคลในระยะใกล้ชิด การติดตามถ่ายภาพบุคคลอื่นโดยเขาไม่ยินยอมในลักษณะคุกคาม อันเป็นการรบกวนหรือทำให้ผู้ถูกถ่ายภาพเสียหาย เป็นการแทรกแซงและละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ถูกถ่ายภาพ เนื่องจากการถ่ายภาพบุคคลเป็นสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย^{๑๐}

^๔ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘ - ๘๑.

^๖ บุคคลจะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบเกล็นเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้

^๗ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๑ - ๘๓.

^๘ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๓ - ๘๕.

^๙ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๕ - ๘๘.

^{๑๐} นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๘ - ๘๙.

๑.๓ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร

- ผู้ร้องร้องเรียนว่า เรือนจำกลางคลองเปรมห้ามผู้ต้องขังรับรูปถ่ายจากญาติหรือบุคคลภายนอก^{๑๑} ทั้งนี้ ICCPR ข้อ ๑๗ ให้ความคุ้มครองว่า บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว...การติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ การที่เรือนจำห้ามผู้ต้องขังไม่ให้รับรูปถ่ายในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการแทรกแซงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร

๑.๔ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการอยู่หรือพักอาศัย

๑.๔.๑ ผู้ร้องร้องเรียนว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐจากหลายหน่วยงาน เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ฝ่ายปกครองจังหวัด เจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน เข้าตรวจค้นบ้านโดยไม่มีหมายค้น และไม่ได้แจ้งเหตุของการตรวจค้นให้ทราบ ทั้งนี้ ICCPR ข้อ ๑๗ ให้ความคุ้มครองว่า บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว...เคหะสถานโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าตรวจค้นบ้านในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการแทรกแซงและละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการอยู่หรือพักอาศัยของผู้ร้อง^{๑๒}

๑.๔.๒ ผู้ร้องร้องเรียนว่า ผู้ร้องพักอาศัยในคอนโดมิเนียมเดอะวอเตอร์พอร์ตโดมอนด์ ถูกคณะกรรมการนิติบุคคลกลั่นแกล้งด้วยการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดหน้าห้องพักและหน้าลิฟต์ชั้นที่ผู้ร้องพักอาศัย ทั้งนี้ ICCPR ข้อ ๑๗ ให้ความคุ้มครองว่า บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว...เคหะสถานโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ การที่คณะกรรมการนิติบุคคลของคอนโดมิเนียมติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในลักษณะดังกล่าว จึงเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับการอยู่หรือพักอาศัยของผู้ร้อง^{๑๓}

๒. อำนาจหน้าที่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๔) กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ “เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”

เมื่อพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ความสำคัญและจำเป็นของการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวเนื่องจากผลการศึกษาข้างต้น แล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาเห็นควรนำเรื่องร้องเรียนอันมีผลกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เข้าสู่การพิจารณา ประกอบกับรัฐบาลอยู่ระหว่างการร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นกฎหมายสำคัญในการติดต่อระหว่างประเทศ และหลายประเทศมีกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวแล้ว จึงเห็นควรจัดทำเป็นข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีมาตรการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่อาศัยหรือติดต่อกับประเทศไทยที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและได้รับการยอมรับกันทั่วไป

^{๑๑} สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, คำร้องที่ ๕๑๔/๒๕๕๔ <http://complaint.nhrc.or.th/oldsystem/search.php>

^{๑๒} คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานผลการพิจารณาที่ ๒๔๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

^{๑๓} สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติคำร้องที่ ๔๖/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๖

๓. ข้อเท็จจริงและข้อมูลประกอบการพิจารณา

๓.๑ สภาพปัญหาการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

๓.๑.๑ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ดังที่กล่าวข้างต้นเป็นประเภทหนึ่งของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง สิทธิที่บุคคลทุกคนจะได้รับการเคารพจากองค์กรของรัฐและบุคคลทั้งหลายในอันจะไม่เข้าไปสืบสวน เก็บบันทึก หรือเปิดเผยข้อมูลชีวิตส่วนตัวซึ่งเป็นความลับของผู้นั้น ไม่แทรกแซงหรือละเมิดสิทธิในชีวิตส่วนตัว ข้อมูลชีวิตส่วนตัวหรือข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ประวัติวัยเยาว์ ประวัติการกระทำความผิดทางอาญา ภาพถ่าย ลายพิมพ์นิ้วมือ ข้อมูลเกี่ยวกับบรรณนิยมาทางเพศหรือเพศสภาพ^{๑๔}

๓.๑.๒ ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระบุว่าระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๗ ได้รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลจำนวน ๔๖ คำร้อง เป็นคำร้องเกี่ยวกับการใช้หรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลโดยเจ้าของข้อมูลไม่ยินยอม เช่น เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ ผ่านสื่อมวลชนและสื่อสาธารณะ จำนวน ๒๔ คำร้อง เป็นคำร้องเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลเครดิต จำนวน ๑๒ คำร้อง เป็นคำร้องเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยซึ่งได้รับการรักษาในสถานพยาบาล เช่น ไม่ให้ข้อมูลเวชระเบียนของผู้ป่วยที่เป็นเจ้าของข้อมูลตามที่ผู้ป่วยนั้นหรือผู้แทนร้องขอ จำนวน ๖ คำร้อง และเป็นคำร้องเกี่ยวกับการไม่แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ประวัติอาชญากร ตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอ จำนวน ๔ คำร้อง^{๑๕}

๓.๑.๓ จากการศึกษาคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลข้างต้น มีข้อสังเกต คือ

๑) ผู้กระทำละเมิด ประกอบด้วย

๑.๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งละเมิดเกี่ยวกับการไม่แก้ไขข้อมูลประวัติอาชญากร การแถลงข่าวการจับกุมผู้ต้องหาและการนำผู้ต้องหาไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพโดยไม่ระมัดระวัง เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกชุมชนในลักษณะที่ทำให้ผู้นั้นเสื่อมเสียชื่อเสียงผ่านสื่อท้องถิ่น (เสียงตามสาย)

๑.๒) ผู้ประกอบอาชีพเฉพาะ เช่น แพทย์ ซึ่งละเมิดเกี่ยวกับการไม่เปิดเผยเวชระเบียนและประวัติการรักษาให้แก่ผู้ป่วยซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลตามที่ผู้ป่วยร้องขอ

๑.๓) ผู้ประกอบธุรกิจเครดิต สถาบันการเงิน ซึ่งละเมิดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าหนี้เครดิต

๑.๔) ผู้ประกอบการเชิงธุรกิจและพาณิชย์ ผู้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และบุคคลทั่วไป

๒) วิธีการละเมิด ประกอบด้วย

๒.๑) ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่เจ้าของข้อมูลตามที่ผู้นั้นหรือผู้แทนร้องขอ

๒.๒) ไม่แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลในความรับผิดชอบให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

^{๑๔} Pierre KAYSER. La protection de la vie privée par le droit, ใน นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., เรื่องเดียวกัน., หน้า ๑๔ - ๑๕.

^{๑๕} ที่มา <http://complaint.nhrc.or.th/oldsystem/search.php> ค้นเมื่อวันที่ ๑๑/๔/๒๕๕๗ และ

<http://172.16.106.172/oldsystem/search.php> ค้นเมื่อวันที่ ๔/๓/๒๕๕๗

๒.๓) ใช้ เปิดเผย เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลอื่น เผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เผยแพร่ทางสื่อมวลชนทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เปิดเผยแก่สาธารณะ เช่น ประกาศเสียงตามสาย

๓.๒ สภาพปัญหาการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทางกฎหมาย

ประเทศไทยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลโดยแบ่งออกเป็นกฎหมายทั่วไป เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๒^{๖๖} และ ๓๒๓^{๖๗} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๓^{๖๘} และกฎหมายเฉพาะอีกจำนวนหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มเป็นการเฉพาะ เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานของรัฐ ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นลูกค้าเครดิต ฯลฯ ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการศึกษากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นกฎหมายเฉพาะ รวม ๔ ฉบับ ดังนี้

๓.๒.๑ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕

๓.๒.๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๕๓

๓.๒.๓ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๓.๒.๔ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.

๓.๒.๑ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการทำธุรกรรมข้อมูลเครดิต และคุ้มครองประชาชนผู้เป็นเจ้าของข้อมูล (เครดิต) โดยมีสาระสำคัญในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

๑) การนิยามความหมาย^{๖๙}

๑.๑) ผู้ควบคุมข้อมูล หมายถึง บุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือนิติบุคคลภาคเอกชนที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการประมวลผลข้อมูลหรือประมวลผลข้อมูล

๑.๒) ผู้ประมวลผลข้อมูล หมายถึง ผู้ควบคุมข้อมูลซึ่งทำการประมวลผลข้อมูล

๑.๓) ข้อมูลเครดิต หมายถึง ข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ถึงตัวลูกค้า และคุณสมบัติของลูกค้าที่ขอสินเชื่อ โดยกรณีบุคคลธรรมดา ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด ฯลฯ กรณีนิติบุคคล ได้แก่ ชื่อ สถานที่ตั้ง เลขทะเบียนการจัดตั้ง ฯลฯ ประวัติการขอและได้รับอนุมัติสินเชื่อ การชำระสินเชื่อ ประวัติการชำระราคาสินค้าหรือบริการโดยบัตรเครดิต

^{๖๖} มาตรา ๓๒๒ ผู้ใดเปิดเผยหรือเอาจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารใดๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ตี เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารเช่นว่านั้นออกเปิดเผยก็ตี ถ้าการกระทำนั้นจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษ.....

^{๖๗} มาตรา ๓๒๓ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ ทนายความหรือผู้สอบบัญชี หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด.....

^{๖๘} มาตรา ๔๒๓ ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลาย ซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ตี...

^{๖๙} พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓

๑.๔) ข้อมูลห้ามจัดเก็บ เช่น การพิการทางร่างกาย ลักษณะทางพันธุกรรม ข้อมูลของบุคคลในกระบวนการสอบสวนหรือพิจารณาคดีอาญา

๒) การกำหนดความรับผิดชอบของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูล สมาชิกและผู้ให้บริการของบริษัทข้อมูลเครดิต ดังนี้ ๒.๑) ห้ามจัดเก็บข้อมูลห้ามจัดเก็บ ๒.๒) จัดให้มีระบบดูแลข้อมูลเครดิต ได้แก่ ระบบจำแนกข้อมูลที่เก็บรักษา ระบบแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ระบบรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูล ระบบขอใช้ข้อมูล ระบบตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลของเจ้าของข้อมูล ระบบทำลายข้อมูล ๒.๓) ห้ามเปิดเผยข้อมูล เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรือตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด^{๒๐}

๓) สิทธิของเจ้าของข้อมูล เช่น รับรู้ว่ามีข้อมูลใดของตนถูกเก็บรักษา ตรวจสอบข้อมูลของตน ขอแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ได้รับแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลของตน รับเหตุแห่งการปฏิเสธการขอสินเชื่อฯ^{๒๑}

๔) การกำกับดูแลบริษัทข้อมูลเครดิต โดยให้เป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต ประกอบด้วยผู้ว่าราชการไทยเป็นประธานกรรมการ และผู้ช่วยผู้ว่าการหรือผู้อำนวยการอาวุโสของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขการประกอบธุรกิจของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูล รับเรื่องร้องทุกข์ กำกับการทำงานของ บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ประมวลผลข้อมูล หรือผู้กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูล^{๒๒}

๕) ความรับผิดทางแพ่งและบทกำหนดโทษ โดยกำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูลที่เปิดเผยข้อมูลไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิก ผู้ใช้บริการ หรือเจ้าของข้อมูลต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน มีบทกำหนดโทษปรับและจำคุกสำหรับบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูลที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และมีบทกำหนดโทษกรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลว่า ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลต้องรับโทษด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้น ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว^{๒๓}

๓.๒.๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๙ และประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้น่าเชื่อถือ มีผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมโดยวิธีทั่วไป และเพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐมีความมั่นคง ปลอดภัย น่าเชื่อถือ และมีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีสาระสำคัญในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

^{๒๐} พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๐, ๑๗, ๒๐ - ๒๔.

^{๒๑} พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๕ - ๒๘.

^{๒๒} พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๙, ๓๐ และ ๓๖

^{๒๓} พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ และ ๔๒ - ๖๔.

๑) การนิยามความหมาย

๑.๑) ผู้ควบคุมข้อมูล หมายถึง หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ นิติบุคคล คณะบุคคล หรือบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานของรัฐ^{๒๔} และหมายถึงผู้ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์^{๒๕}

๑.๒) ข้อมูลส่วนบุคคล คือ ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ทำให้สามารถระบุตัวบุคคล ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยอ้อม^{๒๖}

๒) การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ได้มีประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ผู้ควบคุมข้อมูล) จัดทำนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีสาระสำคัญ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล คุณภาพของข้อมูลฯ การระบุวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวม ข้อจำกัดในการนำข้อมูลไปใช้ การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลฯ การเปิดเผยนโยบายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ควบคุมข้อมูล การมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูล และความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูล

๓) สิทธิของเจ้าของข้อมูล ได้แก่ รับทราบหรือให้ความยินยอมเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของตน ได้รับคำชี้แจงหรือรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความมีอยู่หรือรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคลของตนตามที่ร้องขอ^{๒๗}

๔) การกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล มีแนวทาง คือ

๔.๑) ได้กำหนดให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นกิจการที่ต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาต และให้ผู้ประสงค์ประกอบธุรกิจดังกล่าวต้องแจ้งหรือขึ้นทะเบียน หรือขอรับใบอนุญาตก่อนตามหลักเกณฑ์ในพระราชกฤษฎีกา^{๒๘}

๔.๒) กำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่ติดตามดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์^{๒๙}

๕) บทกำหนดโทษ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่แจ้งหรือไม่ขึ้นทะเบียน หรือไม่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือตามพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติได้รับโทษจำคุกหรือปรับ และมีบทกำหนดโทษสำหรับความผิดตาม

^{๒๔} พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔

^{๒๕} พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๓

^{๒๖} พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๖

^{๒๗} ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑

^{๒๘} พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๒ และ ๓๔ ปัจจุบันยังไม่มีพระราชกฤษฎีกานี้

^{๒๙} พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๖ และ ๓๗

พระราชบัญญัตินี้ที่กระทำโดยนิติบุคคล ให้ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของนิติบุคคล ต้องรับผิดชอบด้วย เว้นแต่พิสูจน์ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือมีส่วนร่วมในการกระทำผิดนั้น^{๓๐}

๓.๒.๓) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ และคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการ ดังมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือ

๑) การนิยามความหมาย^{๓๑}

๑.๑) หน่วยงานของรัฐ (ผู้ควบคุมข้อมูล) หมายถึง ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดให้กฎกระทรวง

๑.๒) ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรม

๒) การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูล กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ (ผู้ควบคุมข้อมูล) จัดระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยให้มีระบบข้อมูลข่าวสารเท่าที่เกี่ยวข้อและจำเป็นตามวัตถุประสงค์ ยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น จัดเก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล แก้ไขข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้อง จัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเมื่อได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเว้นแต่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้^{๓๒}

๓) สิทธิของเจ้าของข้อมูล ได้แก่ สิทธิจะรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน สิทธิยื่นคำขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิอุทธรณ์เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลไม่แก้ไขข้อมูลตามที่ขอ^{๓๓}

๔) การกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูล มีกลไก คือ

๔.๑) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ประกอบด้วยรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ข้าราชการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่สอดส่องดูแล ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ พิจารณาให้ความเห็นเรื่องร้องเรียนซึ่งรวมถึงร้องเรียนเกี่ยวกับคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล^{๓๔}

^{๓๐} พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔๔ - ๔๖

^{๓๑} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔

^{๓๒} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓ และ ๒๔

^{๓๓} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕

^{๓๔} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๗ และ ๒๘

๔.๒) คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จำนวนอย่างน้อย ๓ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณา วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการฯ รวมถึงคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล^{๓๕}

๕) บทกำหนดโทษ มีโทษปรับและจำคุกสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ เข้าข่ายต้องรับผิดชอบตามกฎหมายใดๆ ยกเว้นในกรณีดังนี้

๕.๑) ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ของเอกชน แต่ได้เปิดเผยตาม ระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ^{๓๖}

๕.๒) เป็นการเปิดเผยโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีคำสั่งให้ เปิดเผยเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์อันสำคัญกว่าประโยชน์สาธารณะ ชีวิต ร่างกาย สุขภาพ และคำสั่งนั้นกระทำโดยสมควรแก่เหตุ^{๓๗}

๓.๒.๔) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กฎหมายว่า ด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป และมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบและแนวทางการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ดังมีแนวทางคือ

๑) ร่างพระราชบัญญัติฯ ได้ให้คำนิยามและกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ ดังนี้

๑.๑) คำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน หรือประวัติกิจกรรม บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคน หรือรูปถ่าย และให้หมายถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรม และคำว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง ผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บรวบรวม ควบคุมการใช้และ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล^{๓๘}

๑.๒) (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดขอบเขตการบังคับใช้ว่า ไม่ใช่บังคับแก่หน่วยงาน ของรัฐภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ยกเว้นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายวิธีการ งบประมาณ บุคคลหรือนิติบุคคลที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประโยชน์ส่วนตนและไม่ได้ให้ผู้อื่นใช้ บุคคลหรือนิติ บุคคลที่ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อกิจการเสื่อมฉิบหาย งานศิลปกรรม งานวรรณกรรม^{๓๙}

๒) การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูล ได้กำหนดแนวปฏิบัติและหน้าที่ของ ผู้ควบคุมข้อมูล ดังนี้

๒.๑) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องเก็บรวบรวม ใช้ หรือ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลซึ่งสามารถเพิกถอนความยินยอมเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่มีกฎหมายหรือสัญญาจำกัดสิทธิการเพิกถอน รวมทั้งมีหน้าที่รักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วน

^{๓๕} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕ และ ๓๖

^{๓๖} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๕, ๑๖ และ ๒๐

^{๓๗} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐

^{๓๘} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๓

^{๓๙} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๕

บุคคลมิให้สูญหาย ถูกแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง แจ้งวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่เจ้าของข้อมูล จัดทำรายงานแสดงการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล^{๕๐}

๒.๒) การเก็บรวบรวม การใช้และเปิดเผย การเก็บรักษาและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล มีแนวทางคือ

๒.๒.๑) การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ห้ามเก็บรวบรวมข้อมูลฯโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เว้นแต่เป็นสิ่งที่ได้จากการดูแล การกีฬา เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจได้รับรางวัล ห้ามเก็บรวบรวมข้อมูลฯอันมีลักษณะต้องห้าม เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ประวัติสุขภาพ ความเห็นทางการเมือง ฯลฯ ให้แจ้งเจ้าของข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ควบคุมข้อมูล วัตถุประสงค์ ระยะเวลาการเก็บรวบรวม สิทธิของเจ้าของข้อมูล^{๕๑}

๒.๒.๒) การใช้และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ห้ามใช้และเปิดเผยโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เว้นแต่เปิดเผยต่อนายความของผู้ควบคุมข้อมูล เพื่อเรียกเก็บหนี้ซึ่งเจ้าของข้อมูลต้องชำระ เปิดเผยแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่รักษาข้อมูลไว้เป็นประวัติศาสตร์ เมื่อถูกร้องขอจากเจ้าหน้าที่ของรัฐกรณีมีเหตุสงสัยว่าเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือกิจการระหว่างประเทศ ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปนอกราชอาณาจักร หรือไปยังประเทศที่ไม่มีบทบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล^{๕๒}

๒.๒.๓) การเก็บรักษาและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล ให้เก็บรักษาข้อมูลฯเท่าระยะเวลาที่กำหนด หรือเท่าที่จำเป็นตามวัตถุประสงค์ และลบหรือทำลายเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาหรือหมดความจำเป็น หรือเจ้าของข้อมูลเพิกถอนความยินยอม จัดให้มีระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยแก่ข้อมูลส่วนบุคคลฯ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลฯให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบันตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอเป็นหนังสือ^{๕๓}

๒.๓) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์ต้องจัดให้มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าในประมวลจริยธรรม แจ้งข้อปฏิบัติดังกล่าวให้เจ้าของข้อมูลทราบก่อนขอความยินยอม จัดให้มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีระบบบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลฯ ผูกอบรมลูกจ้างหรือผู้รับจ้างตลอดจนควบคุมดูแลรับผิดชอบลูกจ้างไม่ให้ฝ่าฝืน(ร่าง)พระราชบัญญัตินี้ รายงานการดำเนินงาน แจ้งเป็นหนังสือเมื่อเลิกกิจการ^{๕๔}

๓) สิทธิของเจ้าของข้อมูล ได้แก่ ๑) ขอตรวจดูข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน และขอสำเนา ๒) ขอให้แจ้งการมีอยู่ การใช้ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ๓) ขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนให้ถูกต้องหรือเป็นปัจจุบัน ๔) ขอให้ระงับการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนที่ไม่ถูกต้อง ๕) ขอให้ลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนเมื่อพ้นกำหนดเวลาเก็บ ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ หรือได้เพิกถอนความยินยอม ๖) ขอให้เปิดเผยการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่

^{๕๐} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๑๖, ๑๗, ๑๘ และ ๒๑

^{๕๑} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๒๒ - ๒๔

^{๕๒} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๒๕ - ๓๐

^{๕๓} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๓๑ - ๓๓

^{๕๔} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๓๔ - ๔๐

เกี่ยวกับตน กรณีเจ้าของข้อมูลไม่ได้ให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวม^{๔๕} ๗) ร้องเรียนกรณีผู้ควบคุมข้อมูล ลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้^{๔๖}

๔) การกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูล มีกลไกและมาตรการ คือ

๔.๑) คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็น ประธาน สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการปฏิบัติงานวิชาการและธุรการ มีอำนาจหน้าที่ แนะนำและปรึกษาการดำเนินการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล^{๔๗}

๔.๒) คณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคล มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบ เรื่องร้องเรียนตาม (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้^{๔๘}

๔.๓) ประมวลจริยธรรมสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล^{๔๙}

๕) มาตรการส่งเสริมและบทกำหนดโทษ มีดังนี้

๕.๑) ให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล^{๕๐}

๕.๒) กรณีผู้กระทำผิดที่เป็นนิติบุคคล กำหนดให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคล ซึ่งรับผิดชอบการดำเนินงานของนิติบุคคลต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำผิดของนิติบุคคลนั้น^{๕๑}

๕.๓) กำหนดโทษปรับทางปกครองและโทษอาญาแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้

จากเนื้อหาของกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลข้างต้น ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. อาจนำมาเปรียบเทียบในประเด็นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังแสดงเป็นตารางดังนี้

^{๔๕} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๔๑

^{๔๖} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๔๖

^{๔๗} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๗, ๑๑, ๑๕

^{๔๘} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๔๕

^{๔๙} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๒๐

^{๕๐} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๕๐

^{๕๑} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๕๒

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลระหว่าง พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ พ.ร.บ.ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ และร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ

หัวข้อ	พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต	พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/พ.ร.ก./ประกาศฯ	พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ	ร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
๑. ความหมายข้อมูลส่วนบุคคล	ข้อมูลเครดิต คือ ข้อเท็จจริงที่บ่งถึงตัวลูกค้าและคุณสมบัติของลูกค้าที่ขอสินเชื่อที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล การขอและได้รับอนุมัติสินเชื่อ	ข้อมูลส่วนบุคคล คือ ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่สามารถระบุตัวบุคคลไม่ว่าโดยตรงหรืออ้อม	ข้อมูลข่าวสาร คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล สิ่งบอกลักษณะทำให้รู้ตัวผู้นั้น ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ถึงแก่กรรม	ข้อมูลส่วนบุคคล เช่นเดียวกับข้อมูลข่าวสารตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ
ผู้ควบคุมข้อมูล (ส่วนบุคคล)	บุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือนิติบุคคลภาคเอกชนที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการประมวลผลข้อมูลหรือประมวลผลข้อมูล	กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ นิติบุคคล คณะบุคคล บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานของรัฐ ธุรกิจบริการ	ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานสังกัดรัฐสภา ศาลที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐ	ผู้มีหน้าที่เก็บรวบรวม ควบคุมการใช้และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รัฐวิสาหกิจ ไม่รวมหน่วยงานรัฐ บุคคล/นิติบุคคลที่เก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ตน หรือที่ใช้ในกิจการ สื่อมวลชน ศิลปกรรม วรรณกรรม
ผู้ประมวลผลข้อมูล	ผู้ควบคุมข้อมูลซึ่งทำการประมวลผลข้อมูล	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
ข้อมูลห้ามจัดเก็บ/ข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้าม	ข้อมูลห้ามจัดเก็บ หมายถึง การพิจารณาทางร่างกาย ลักษณะทางพันธุกรรม ข้อมูลของบุคคลในกระบวนการสอบสวนหรือพิจารณาคดีอาญา	ไม่มี	ไม่มี	ข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้าม ได้แก่ พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ประวัติสุขภาพ เชื้อชาติ/เผ่าพันธุ์ ความเห็นทางการเมือง ความเชื่อทางศาสนา ข้อมูลที่เป็นผลร้าย
๒. ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูล	ห้ามจัดเก็บข้อมูลห้ามจัดเก็บ มีระบบดูแลข้อมูลเครดิต : ระบบจำแนก ระบบแก้ไข ฯลฯ ห้ามเปิดเผยข้อมูล เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของฯ หรือที่ พ.ร.บ. กำหนด	จัดทำนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : การเก็บรวบรวม คุณภาพ ข้อมูลฯ วัตถุประสงค์ การเก็บ ข้อจำกัดการใช้ การรักษาความปลอดภัย การมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูล	มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลโดยให้มีเท่าที่จำเป็น ยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น จัดเก็บจากเจ้าของข้อมูล มีการแก้ไข รักษาความปลอดภัยของข้อมูล เปิดเผยโดยได้รับความยินยอม เว้นแต่ พ.ร.บ.กำหนด	มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของซึ่งเพิกถอนได้ เว้นแต่มีกฎหมาย/สัญญา มีแนวทางเก็บรวบรวม ใช้และเปิดเผย เก็บรักษา แก้ไขข้อมูล ห้ามเปิดเผยโดยไม่ได้รับ

หัวข้อ	พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต	พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/พ.ร.ก./ประกาศฯ	พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ	ร่าง พ.ร.บ. คຸ້ມครองข้อมูลส่วนบุคคล
				ความยินยอม เว้นแต่ที่พ.ร.บ.กำหนด มีมาตรฐานคຸ້ມครองข้อมูลสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจ/การพาณิชย์
๓. สิทธิของเจ้าของข้อมูล	รับรู้เกี่ยวกับข้อมูลของตนที่ถูกเก็บ ตรวจสอบ ขอแก้ไข รับแจ้งผลการ ตรวจสอบข้อมูลตน ทราบเหตุผลที่ถูก ปฏิเสธสินเชื่อ อุทธรณ์	รับแจ้งและให้ความ ยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วน บุคคลของตน รับทราบความมีอยู่ และรายละเอียดข้อมูล ของตนตามที่ขอ	รู้และเข้าถึงข้อมูลของ ตน ขอให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือลบ ข้อมูลของตน อุทธรณ์ เมื่อไม่แก้ไขข้อมูลของ ตนตามที่ขอ	ขอตรวจสอบและขอ สำเนาข้อมูลตน ขอให้ แก้ไขเปลี่ยนแปลง ขอให้ระงับการใช้หรือ เปิดเผย ขอให้ลงหรือ ทำลาย ขอให้เปิดเผย ที่มา ร้องเรียน
๔. กำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูล	มีคณะกรรมการ คຸ້ມครองข้อมูลเครดิต รับผิดชอบกำหนด หลักเกณฑ์ รับเรื่อง ร้องทุกข์ กำกับการ ทำงานของบริษัท ข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุม ข้อมูล ผู้ประมวลผล ข้อมูล	มีคณะกรรมการ ธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ ดูแล การประกอบธุรกิจ เกี่ยวกับธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ ให้ตรา พ.ร.ก. กำหนดให้การ ประกอบธุรกิจบริการ เกี่ยวกับธุรกรรมฯที่ ต้องแจ้ง ขึ้นทะเบียน หรือได้รับใบอนุญาต	มีคณะกรรมการข้อมูล ข่าวสารของราชการ ดูแล แนะนำการ ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้ และพิจารณาเรื่อง ร้องเรียน มีคณะกรรมการ วินิจฉัยการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสาร พิจารณาอุทธรณ์คำสั่ง คณะกรรมการข้างต้น	มีคณะกรรมการ คຸ້ມครองข้อมูลส่วน บุคคล มีหน้าที่กำหนด หลักเกณฑ์รับรอง มาตรฐานคຸ້ມครอง ข้อมูลส่วนบุคคล มีคณะกรรมการ ตรวจสอบข้อมูลส่วน บุคคล พิจารณาเรื่อง ร้องเรียน มีประมวลจริยธรรม ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วน บุคคลเชิงธุรกิจฯแจ้ง เมื่อเลิกกิจการ
๕. บทกำหนดโทษ	ให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ ประมวลผลข้อมูลที่ฝ่าฝืน พ.ร.บ.นี้มีความผิดทาง แพ่งและมีโทษปรับ และจำคุก กรณีนิติบุคคล ให้ กรรมการผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการหรือ ผู้แทนรับโทษด้วย เว้น แต่พิสูจน์ว่าไม่ได้รู้เห็น หรือยินยอมหรือได้ จัดการป้องกันแล้ว	ให้ผู้ประกอบธุรกิจ บริการธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่แจ้ง ไม่ขึ้นทะเบียน ไม่ได้ รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. นี้หรือ พ.ร.ก. รับโทษ ปรับหรือจำคุก กรณีนิติบุคคล ให้ ผู้จัดการ ผู้แทน ผู้มี ส่วนร่วมดำเนินงานรับ ผิดด้วย เว้นแต่พิสูจน์ ว่าไม่ได้รู้เห็นหรือมี ส่วนร่วม	มีโทษปรับและจำคุก แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ เปิดเผยข้อมูลที่มีความ รับผิดชอบตามกฎหมาย เว้นแต่ เปิดเผยตามระเบียบ คณะรัฐมนตรีว่าด้วย การรักษาความลับ ราชการ เปิดเผยโดยเจ้าหน้าที่ ของรัฐในระดับตามที่ กำหนดใน กฎกระทรวง	มีมาตรการส่งเสริมคือ ให้เครื่องหมายรับรองฯ มีบทกำหนดโทษปรับ ทางปกครองและโทษ อาญาแก่ผู้ควบคุม ข้อมูลที่ไม่ปฏิบัติตาม (ร่าง) พ.ร.บ. นี้ กรณีนิติบุคคล ให้ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ผู้รับผิดชอบ รับโทษด้วย เว้นแต่ พิสูจน์ว่าไม่รู้เห็นหรือ ยินยอมให้ทำผิด

ตารางที่ ๑ มีประเด็นที่เป็นข้อสังเกต ดังนี้

๑) กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง ๔ ฉบับ มีเจตนารมณ์ที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนี้ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการทำธุรกรรมข้อมูลเครดิตและเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลในกรณีดังกล่าว พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้น่าเชื่อถือ มีผลทางกฎหมายส่งเสริมป้องกันการใช้ธุรกรรมดังกล่าวทั้งภายในและระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมีการควบคุมผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกรรมโดยกำหนดให้ขึ้นทะเบียนหรือต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาต พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของรัฐ และมีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในการครอบครองดูแลของรัฐหรือที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารราชการร่วมอยู่ด้วย ส่วนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรงเป็นลักษณะบังคับใช้อย่างทั่วไปคุ้มครองมิให้มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงประโยชน์โดยไม่ชอบและจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้น โดยเห็นได้ว่าเฉพาะพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ที่กำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นหน่วยงานของรัฐ นอกจากนั้นเป็นการควบคุมหน่วยงานภาคเอกชนเป็นหลัก

๒) กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง ๔ ฉบับ ได้ให้ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล โดยพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ ใช้คำว่าข้อมูลเครดิตซึ่งหมายถึงข้อเท็จจริงที่บ่งถึงตัวลูกค้าที่ขอสินเชื่อ ทั้งที่เป็นบุคคลและนิติบุคคล ส่วนกฎหมายอีก ๓ ฉบับ ให้ความหมายว่าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล โดยพระราชบัญญัติข้อมูลและข่าวสารของราชการฯ และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ให้รายละเอียดที่ชัดเจนกว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ส่วนคำว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ หมายถึงบุคคลและนิติบุคคลที่เป็นภาคเอกชน โดยร่างพระราชบัญญัติฯ หมายถึงรัฐวิสาหกิจด้วย ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ หมายถึงหน่วยงานของรัฐและธุรกิจบริการ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ หมายถึงหน่วยงานของรัฐ

๓) คำว่า ผู้ประมวลผลข้อมูล มีเฉพาะพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ ที่ให้นิยามไว้ ส่วนคำว่า ข้อมูลห้ามจัดเก็บหรือข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้าม มีกฎหมาย ๒ ฉบับที่ให้ความหมายไว้ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ และร่างพระราชบัญญัติฯ โดยร่างกฎหมายฉบับหลังให้ความหมายครอบคลุมประเภทของข้อมูลมากกว่า เพราะเป็นการเจาะจงคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นการทั่วไป

๔) กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง ๔ ฉบับมีข้อกำหนดว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย การเก็บรวบรวม การแก้ไข การใช้และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งได้รับรองหลักความยินยอมหรือการมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูล ซึ่งนอกจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ กฎหมายอีก ๓ ฉบับ มีข้อยกเว้นหลักความยินยอมดังกล่าวตามที่กฎหมายนั้นกำหนด นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัติฯ ยังกำหนดด้วยว่า อาจมีกฎหมายหรือสัญญาขกเว้นการเพิกถอนความยินยอมของเจ้าของข้อมูลได้

๕) กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง ๔ ฉบับมีข้อกำหนดว่าด้วยสิทธิของเจ้าของข้อมูลซึ่งมีเนื้อหาใกล้เคียงกัน และมีข้อกำหนดเกี่ยวกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูลซึ่งให้มีคณะกรรมการตามกฎหมายนั้นทำหน้าที่ดังกล่าว นอกจากนี้พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ และร่างพระราชบัญญัติฯ ยังมีมาตรการอื่นเพิ่มเติมด้วย กล่าวคือ กฎหมายฉบับแรกให้ตราพระราชกฤษฎีกาให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แจ้ง ชั้นทะเบียนหรือได้รับอนุญาตก่อน (ปัจจุบันยังไม่มีพระราชกฤษฎีกานี้) และกฎหมายฉบับหลังให้มีประมวลจริยธรรม และให้ผู้ควบคุมข้อมูลเชิงธุรกิจ/พาณิชย์แจ้งเป็นหนังสือเมื่อเลิกกิจการ

๖) กฎหมายว่าด้วยคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง ๔ ฉบับกำหนดให้มีกลไกกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูล โดยพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการ ๑ คณะ ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ นอกจากนี้คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ ยังมีหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ด้วย ส่วนพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการ ๒ คณะ ได้แก่ ๑) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ทำหน้าที่ดูแล แนะนำการปฏิบัติตามกฎหมายนี้และพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และ ๒) คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทำหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการชุดแรก และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการ ๒ คณะ ได้แก่ ๑) คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ และ ๒) คณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลทำหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องเรียน

๗) กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง ๔ ฉบับมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ทั้งนี้ นอกจากพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ กฎหมายอีก ๓ ฉบับมีบทบัญญัติกรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลด้วย โดยระบุให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ผู้แทน/ผู้รับผิดชอบรับโทษด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าไม่ได้รับรู้เห็น ไม่ได้ยินยอม หรือไม่มีส่วนร่วม

๓.๓ ความเห็นของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๑ ความเห็นจากการสัมมนารับฟังความเห็น

คณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้จัดสัมมนารับฟังความเห็น เรื่อง กฎหมายและกลไกคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อรับฟังความเห็นจากนักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับสภาพปัญหาการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยแบ่งการสัมมนาเป็น ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ กลุ่มนักวิชาการ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

ครั้งที่ ๒ กลุ่มผู้ปฏิบัติและผู้ได้รับผลกระทบ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๗ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

ครั้งที่ ๓ หน่วยงานของรัฐ องค์การพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๗ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ดังมีความเห็นจากผู้แทนหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธ์ นักวิชาการ ให้ข้อสังเกตต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ดังนี้

๑.๑) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา ๓) หมายถึง ช่างเทคนิค หรือผู้บริหาร เจ้าของกิจการด้วย

๑.๒) การระบุให้กำหนดข้อยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่ง (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ไปใช้กับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลโดยให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกานั้น (มาตรา ๕ วรรคท้าย) เปิดโอกาสให้สามารถกำหนดข้อยกเว้นได้ง่าย และการกำหนดว่าเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถเพิกถอนความยินยอมเมื่อไรก็ได้ เว้นแต่มีกฎหมายหรือสัญญาจำกัดสิทธิในการเพิกถอน (มาตรา ๑๖ วรรคท้าย) ทำให้สามารถจำกัดสิทธิในการเพิกถอนของเจ้าของข้อมูลได้ง่าย

๑.๓) การให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์เมื่อเลิกกิจการให้แจ้งเป็นหนังสือ เป็นมาตรการกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูลดังกล่าวหลังเลิกกิจการเท่านั้น ควรมีมาตรการกำกับดูแลเมื่อเริ่มกิจการด้วย

๒) ผู้แทนคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ดังนี้

๒.๑) ควรศึกษาเหตุผลที่ไม่ให้ใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้กับบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อกิจการสื่อมวลชน (มาตรา ๕ (๓)) หรือศึกษาตัวอย่างจากประเทศอื่นเกี่ยวกับมาตรการควบคุมกิจการสื่อมวลชน

๒.๒) ควรพิจารณาเงื่อนไขข้อยกเว้นให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา ๑๙) อย่างรอบคอบ

๒.๓) ควรพิจารณาว่าข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา ๒๓) พิจารณานบนหลักเกณฑ์ใด มีมาตรการควบคุมเมื่อนำไปใช้ในเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์อย่างไร

๓) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ให้ข้อมูลและความคิดเห็นต่อกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ดังนี้

๓.๑) เมื่อบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใด ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ศาลปกครองเคยมีคำวินิจฉัยว่าเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ หากหน่วยงานของรัฐเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความดูแลเรื่องใดไม่อาจเปิดเผยได้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๕ หากหน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่มิคำขอ และผู้มีคำขอไม่เชื่อ ก็อาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๓) หากผู้ใดเห็นว่าหน่วยงานของรัฐไม่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ก็อาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการ เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน หรือคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (มาตรา ๑๓)

๓.๒) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มาตรา ๒๓ กำหนดข้อห้ามมิให้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้าม และวรรคสอง กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเก็บ

รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้ามได้เมื่อได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูล หรือในกรณีตามที่กำหนด รวมถึงกรณีตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง (๓) เป็นความจำเป็นอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งก็คือแนวปฏิบัติในการดูแลข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้าม อย่างไรก็ตาม ระหว่างร่างกฎหมายยังไม่มีผลใช้บังคับ สำนักงานกฤษฎีกาจะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางไปพลางก่อน

๔) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ข้อมูลและความเห็นต่อกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ดังนี้

๔.๑) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ เป็นกฎหมายกลางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนอกเหนือที่มีกฎหมายเฉพาะอยู่แล้ว เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ซึ่งคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในความควบคุมของหน่วยงานราชการ ส่วนรัฐวิสาหกิจอยู่ภายใต้ทั้งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการและร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ

๔.๒) เจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๕ คือ เพื่อกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่เป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ บุคคลหรือนิติบุคคลที่เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนของบุคคลหรือนิติบุคคลนั้น และบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในกิจการสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรม ส่วนวรรคท้ายที่กำหนดให้การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลลักษณะหรือกิจการใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกานั้น อาจเพิ่มเติมเงื่อนไข เช่น เพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

๔.๓) ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล การใช้และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การเก็บรักษาและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งต้องแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน เก็บข้อมูลส่วนบุคคลเท่าที่จำเป็น และลบออกเมื่อหมดความจำเป็น รวมทั้งมีมาตรการส่งเสริม บทกำหนดโทษทั้งที่เป็นโทษปรับทางปกครองและโทษอาญาสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ส่วนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นลูกจ้างอาจถูกฟ้องเพื่อรับผิดชอบแพ่งได้ นอกจากนี้ ได้รับรองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตน สามารถขอเพิกถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตน ฯลฯ สำหรับข้อยกเว้นตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๑๖ วรรคท้าย ซึ่งกำหนดให้อาจจำกัดสิทธิในการเพิกถอนได้โดยมีกฎหมายหรือสัญญานั้น อาจเพิ่มเติมเงื่อนไข เช่น เป็นสัญญาที่เป็นการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ฯลฯ

๔.๔) การกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์ เป็นส่วนที่คณะกรรมการกฤษฎีกาเพิ่มเติมขึ้นจากร่างกฎหมายเดิม ซึ่งมีมาตรการกำกับดูแลที่เข้มงวดกว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป และที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๔๐ กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์แจ้งเป็นหนังสือเมื่อเลิกกิจการ แต่ไม่ได้ให้ขึ้นทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการซึ่งตามร่างกฎหมายเดิมกำหนดไว้ นั่น เนื่องจากหน่วยปฏิบัติซึ่งรับผิดชอบตามร่างกฎหมายนี้ได้ให้ความเห็นว่า การขึ้นทะเบียนอาจเป็นภาระของหน่วยงานจึงตัดประเด็นนี้ออกไป สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลอันมีลักษณะต้องห้าม (sensitive data) ได้กำหนดขึ้นเนื่องจากเห็นว่าควรมีมาตรการให้ความคุ้มครองที่เข้มงวดมากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลอื่น

๔.๕) ส่วนกรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ขัดหรือแย้งกับร่างกฎหมายนี้ มาตรา ๔ ของร่างกฎหมายฯ กำหนดให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วย

การนั้น แต่หากมีเหตุอันควรก็อาจให้นำบทบัญญัติแห่งร่างกฎหมายนี้ไปใช้บังคับเป็นการเพิ่มเติมหรือแทนที่กฎหมายว่าด้วยการนั้นได้

๕) ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ความเห็นต่อกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ดังนี้

๕.๑) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๕๕ มีบทบัญญัติในการกำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูลในการดำเนินการกับข้อมูลเครดิตที่ใช้ในธุรกิจข้อมูลเครดิตของสถาบันการเงินต่างๆ เช่น ธนาคาร ฯลฯ นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกแนวนโยบาย เช่น แนวนโยบายเรื่องการกำกับดูแลการขายผลิตภัณฑ์ด้านหลักทรัพย์และด้านประกันภัยผ่านธนาคารพาณิชย์ (Cross Sale) เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลลูกค้าของธนาคารจากการนำข้อมูลไปใช้ในระหว่างธุรกิจสินเชื่อ และแนวนโยบายเรื่อง การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ (Banking Products) เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าของธนาคารจากการนำข้อมูลไปใช้ต่างธนาคาร นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีส่วนจัดตั้ง บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (Credit Bureau) โดยได้พัฒนาระบบการประมวลผลและการรายงานผลข้อมูลเครดิต และเพิ่มศักยภาพด้านการรักษาความปลอดภัยสารสนเทศด้วย

๕.๒) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ช่วยให้สามารถให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้ครอบคลุมและทั่วถึง เนื่องจากกฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ เช่น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ ก็ให้ความคุ้มครองเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลเครดิตเท่านั้น

๖) ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ข้อมูลและความเห็นต่อกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ดังนี้

- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้ใช้บังคับกับคำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงินหรืออื่นใดที่ทำกับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐที่ทำในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต่อมาได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๙ และประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีหลักเกณฑ์สอดคล้องตามแนวทางขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development – OECD) เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างจำกัด การระบุวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ข้อจำกัดในการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูล ฯลฯ

๗) หน่วยงานของรัฐอื่นที่เป็นหน่วยปฏิบัติ ให้ข้อมูลและความเห็นต่อกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ดังนี้

๗.๑) ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ข้อมูลว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ ได้ห้ามการโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศ โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์ของเด็ก แต่ทางปฏิบัติยังมีการฝ่าฝืนหรือมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กหรือผู้ปกครองอย่างไม่เหมาะสมปรากฏให้เห็นอยู่

๗.๒) ผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและกรมการแพทย์ ให้ข้อสังเกตว่า สถานพยาบาลมีภารกิจดูแลเก็บรวบรวมและรักษาความลับเกี่ยวกับประวัติสุขภาพอันเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของ คนไข้ในความรับผิดชอบ และมีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการนำข้อมูลไปใช้หรือเผยแพร่ เพื่อคุ้มครองสิทธิและรักษา ผู้ป่วย เมื่อมีผู้ขอประวัติการรักษาผู้ป่วยโดยอ้างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ แล้วแพทย์ให้ไป ก็อาจขัดกับหลักการรักษาความลับของผู้ป่วย ทั้งแพทย์ก็อาจไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

๗.๓) ผู้แทนกรมการปกครอง ให้ข้อมูลว่ากรมฯต้องรับผิดชอบข้อมูลส่วนบุคคลจำนวนมากและมีความหลากหลาย จึงเห็นว่าคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ควรมี ผู้แทนจากกรมการปกครองด้วย

๗.๔) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อธิบายว่าพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ไว้ในมาตรา ๖๑ โดยกำหนดโทษสำหรับผู้เปิดเผย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของผู้ประกอบธุรกิจอันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของผู้ประกอบธุรกิจ จะพึงสงวน

๗.๕) ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แจ้งว่าสำนักงานฯ ได้ให้ ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามแนวทางในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ อยู่แล้ว ส่วนการ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการกำหนดรายชื่อบุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กรที่เป็นผู้มีการ กระทำอันเป็นการก่อการร้าย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การ ก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖ นั้น กฎหมายนี้มีหลักประกันให้ความคุ้มครองข้อมูลดังกล่าว โดยกำหนดว่ารายชื่อที่ กำหนดนั้นให้มาจากมติของหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (มาตรา ๔) และ คำสั่งศาล (มาตรา ๕)

๗.๖) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อมูลว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความ รับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ได้แก่ ประวัติอาชญากร ซึ่งการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้ง การลบข้อมูลประวัติอาชญากรให้เป็นปัจจุบันเป็นความรับผิดชอบของกองทะเบียนประวัติอาชญากร

ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ หากจำเลยหรือผู้ต้องหาซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เห็นว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนไม่ถูกต้อง ให้มีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือให้ สตช. แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือ ลบข้อมูลนั้นได้ หาก สตช. ไม่ดำเนินการหรือดำเนินการล่าช้า ผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูล ข่าวสารของราชการ หรือมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามลำดับ

๗.๗) ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษและสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เห็นว่าพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ และพระราชบัญญัติกรมสอบสวนคดีพิเศษฯ ไม่ขัดแย้งกัน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ มาตรา ๒๒ บัญญัติให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติอาจออกระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่มีให้นับทบบัญญัติตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๓) มาใช้กับข้อมูล ข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานอยู่แล้ว

๘) ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาชน ผู้ได้รับผลกระทบ

๘.๑) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เห็นด้วยกับการมี (ร่าง)พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลฯ แต่ควรกำหนดขั้นตอนให้สามารถปฏิบัติได้จริง ชัดเจน ไม่ยุ่งยาก ป้องกันการฝ่าฝืนได้ ไม่มี

ค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ สมาคมฯ ก็ได้พยายามกำกับดูแลสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกให้เก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลในความควบคุมด้วยความระมัดระวัง และพบว่านับแต่มีรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งรับรองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เป็นต้นมา ข้อร้องเรียนของลูกค้ำของสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกสมาคมฯ เกี่ยวกับการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลมีลดลง ได้ลงโทษผู้กระทำละเมิดด้วยแล้ว

๘.๒) ผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ แจ้งว่าการเก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และผู้ตรวจบัญชีเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ และมีช่องทางให้สมาชิกตรวจสอบความถูกต้องได้อยู่แล้ว

๘.๓) ผู้แทนชมรมหนี้อัตราเครดิตและสินเชื่อ เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ที่ผ่านมามีการละเมิด หรือใช้และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงของผู้ที่เป็นลูกหนี้เครดิต/สินเชื่อ อย่างไม่ระมัดระวัง เช่น ส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลเหล่านี้แก่บุคคล/บริษัทรับจ้างทวงหนี้ ซึ่งใช้วิธีติดตามและทวงหนี้อย่างไม่เหมาะสม ที่ผ่านมาชมรมฯ เคยผลักดันให้มีร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้อย่างเป็นทางการ พ.ศ. ... แต่ยังไม่เป็นบัญญัติเป็นกฎหมาย ระหว่างนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ ซึ่งธนาคารฯ ควรกดดันให้มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้ด้วย รวมทั้งควรอำนวยความสะดวกแก่ลูกหนี้หรือผู้เสียหายในการร้องเรียน เมื่อได้รับการปฏิบัติในการติดตามทวงหนี้อย่างไม่เหมาะสมจากสถาบันการเงิน ธุรกิจเครดิตหรือสินเชื่อที่ไม่ใช่ธนาคาร (non-bank)

๘.๔) ผู้แทนสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย อธิบายว่าสมาคมฯ เป็นองค์กรเอกชน อันเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ก็มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของสมาชิกของสมาคมเพื่อใช้ประโยชน์ภายในสำหรับกิจการของสมาคมฯ หากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มีผลใช้บังคับ อาจมีผลกระทบต่อการทำงานของสมาคมฯ ได้ อย่างไรก็ดี ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มาตรา ๕ (๒) ซึ่งระบุว่าบุคคลหรือนิติบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนของบุคคลหรือนิติบุคคลนั้นเท่านั้น โดยมีให้ผู้อื่นใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต่อผู้อื่น ไม่อยู่ในบังคับของร่างกฎหมายนี้ โดยนัยนี้ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย จึงไม่อยู่ในบังคับของร่างกฎหมายนี้

๘.๕) ผู้แทนมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ให้ข้อมูลว่าแม้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ แล้ว แต่ยังมีกรณีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล เช่น หน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามที่ร้องขอ นอกจากนี้ องค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มาตรา ๗ ยังไม่ได้คำนึงถึงมติหญิงชายตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

๘.๖) ผู้ได้รับผลกระทบ ให้ข้อมูลว่า ทางปฏิบัติพบว่าแพทย์และแพทยสภาสามารถเข้าถึงและแก้ไขข้อมูลการรักษาพยาบาลหรือเวชระเบียนของคนไข้ของสถานพยาบาล จึงเอื้อให้เกิดการอุปถัมภ์ช่วยเหลือกัน เช่น แก้ไขข้อมูลในเวชระเบียนเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นอันเป็นผลจากการรักษาพยาบาลของแพทย์ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ควรมีบทบัญญัติที่ช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลเวชระเบียนดังกล่าวด้วย และเห็นว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรจัดประชุมหารือเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลเวชระเบียนโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ควรผลักดันร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข ซึ่งยังไม่ผ่านการพิจารณาในรัฐสภาด้วย

๓.๓.๒ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเสียงส่วนใหญ่เคยมีคำวินิจฉัยกรณีบทบัญญัติของกฎหมายที่ว่า กรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินงานของนิติบุคคล ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้น เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคล ชัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ดังนี้

๑) คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕ เรื่องพิจารณาที่ ๓๓/๒๕๕๓ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ เรื่องพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔

๒) คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๖ เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๕๕ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เรื่องพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔

ดังมีรายละเอียดในคำวินิจฉัย คือ

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ มาตรา ๕๔/พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ มาตรา ๗๔ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลย โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาของจำเลยก่อน เป็นการนำความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เนื่องจากสันนิษฐานว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบดำเนินงานของนิติบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาของกรรมการผู้จัดการฯ คงพิสูจน์เพียงว่านิติบุคคลกระทำความผิด และจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการฯ จึงเป็นการสันนิษฐานแต่แรกแล้วว่ากรรมการผู้จัดการฯ กระทำความผิดด้วย อันเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการผู้จัดการฯ บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่สันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำเกี่ยวกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา และยังขัดกับหลักนิติธรรมที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิด

บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลยซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกกล่าวหา

บทบัญญัตินี้ดังกล่าวในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาและจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาเกี่ยวกับความผิดนั้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด”

๓.๓.๓ ความเห็นของกรมการปกครอง

กรมการปกครองมีหนังสือที่ มท ๐๓๐๗.๒/๗๒๓๓ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗ ให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในความรับผิดชอบของกรมฯ ดังนี้

๑) งานทะเบียนราษฎร มีหลักเกณฑ์ คือ

๑.๑) การจัดเก็บข้อมูล ให้สำนักทะเบียนกลางจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎรให้ตรงความเป็นจริงอยู่เสมอ และไม่จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ ประวัติอาชญากรรม การชำระหรือไม่ชำระภาษีอากร ข้อมูลอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือกฎหมายกำหนด^{๕๒}

๑.๒) ผู้มีหน้าที่ เจ้าของประวัติ ผู้แทนหรือผู้อนุบาลเจ้าของประวัติ ผู้ได้รับมอบอำนาจ อาจขอให้นายทะเบียนคัดและรับรองเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ถูกต้องได้^{๕๓} ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เจ้าบ้าน ผู้มีชื่อ บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จะขอให้นายทะเบียนตรวจ คัด หรือคัดและรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎรได้ เฉพาะรายการจากเอกสารทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตายตามที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับหรือหลักฐานเอกสารของสำนักทะเบียน หรือแบบพิมพ์ที่กำหนดกรณีเป็นระบบคอมพิวเตอร์ได้^{๕๔}

๑.๓) นายทะเบียนอาจจัดส่งสำเนาเอกสารข้อมูลประวัติทะเบียนราษฎรให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐตามที่ร้องขอ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจอนุญาตให้เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐตามที่ร้องขอ ทั้งนี้เฉพาะเพื่อการที่จำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐนั้น^{๕๕}

๒) งานบัตรประจำตัวประชาชน มีหลักเกณฑ์ คือ

๒.๑) บัตรประจำตัวประชาชนต้องมีรายการอย่างน้อย คือ ชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน รูปถ่าย เลขประจำตัว ลายมือชื่อและตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานออกบัตรและวันออกบัตร และจะมีหน่วยความจำเพื่อบันทึกข้อมูลอื่นของผู้ถือบัตรด้วยก็ได้ แต่ต้องไม่สามารถเปิดเผยต่อบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งไม่ใช่ผู้จัดทำหรือรวบรวมข้อมูลนั้น เว้นแต่ข้อมูลทั่วไปที่ปรากฏบนบัตร หรือเป็นการเปิดเผยต่อหน่วยงานที่จำเป็นต้องทราบข้อมูลนั้นเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ผู้ถือบัตรโดยได้รับความยินยอมจากผู้ถือบัตร หรือเพื่อประโยชน์ของรัฐหรือเพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง^{๕๖}

๒.๒) ผู้เข้าถึงข้อมูลหรือเปิดเผยข้อมูลที่บันทึกในหน่วยความจำของบัตรประจำตัวประชาชน อันมิใช่ข้อมูลทั่วไปที่ปรากฏบนบัตร โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ถือบัตรต้องถูกลงโทษ เว้นแต่เป็นการเข้าถึงหรือเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามที่ผู้นั้นร้องขอ หรือตามคำสั่งศาล หรือเข้าถึงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลนั้นในการปฏิบัติหน้าที่^{๕๗}

๒.๓) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ได้แก่ คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้รับมอบอำนาจจะขอตรวจหลักฐาน รายการ หรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตร ได้แก่ รายการและภาพผู้ถือบัตร ข้อมูลตามแบบ บ.ป. ๑ คู่ฉบับใบรับหรือคู่ฉบับใบแทนใบรับ ลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ถือบัตร หรือจะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสารหรือคัดและรับรองสำเนาข้อมูลดังกล่าวได้^{๕๘}

^{๕๒} พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๒ และ ๑๓

^{๕๓} พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๔

^{๕๔} ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๒๔, ๑๒๕ และ ๑๒๗

^{๕๕} พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๕

^{๕๖} พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๗, และมาตรา ๗/๑

^{๕๗} พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๒

^{๕๘} กฎกระทรวงการขอตรวจหลักฐาน รายการ หรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๑ , ๒ และ ๓ และระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๔, ๓๖ และ ๓๗

๓) งานทะเบียนครอบครัว มีหลักเกณฑ์คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คู่กรณีที่มีนิติสัมพันธ์ในทะเบียนครอบครัว คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ปกครอง ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ บุตรบุญธรรม ผู้อื่นตามที่นายทะเบียนพิจารณา อาจขอให้จดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนครอบครัวได้ ทะเบียนดังกล่าว ได้แก่ ทะเบียนสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับ/เลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะภรรยา ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว^{๕๙}

๔) ทะเบียนชื่อบุคคล มีหลักเกณฑ์คือ

๔.๑) ให้นายทะเบียนท้องที่จัดเก็บข้อมูลการจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนหรือบันทึกเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล ให้นายทะเบียนจังหวัดหรือผู้ได้รับมอบหมาย นายทะเบียนกลางตามลำดับ ตรวจสอบความถูกต้อง หากมีข้อบกพร่องให้แจ้งให้นายทะเบียนท้องที่แก้ไข^{๖๐}

๔.๒) ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้จดทะเบียนหรือมีรายการชื่อเป็นเจ้าของหนังสือสำคัญ คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้อื่นตามที่นายทะเบียนพิจารณา อาจขอทำสำเนาหรือรับรองสำเนาในรายการฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้ ทะเบียนดังกล่าว เช่น ทะเบียนชื่อสกุล ทะเบียนชื่อตัวชื่อรอง ทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล ทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล ทะเบียนอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล ทะเบียนรับรองการขอเปลี่ยนชื่อสกุลของคนต่างด้าว ฯลฯ^{๖๑}

๕) งานทะเบียนอาวุธปืน มีหลักเกณฑ์ คือ

๕.๑) ให้นายทะเบียนท้องที่ นับแต่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ แต่งตั้งคณะทำงานทำหน้าที่บันทึกข้อมูลใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน (แบบ ป.๔) เช่น ชื่อ สกุล เครื่องหมายทะเบียน เลขหมายประจำปืน ชนิด ประเภท ขนาดอาวุธปืนลงในฐานข้อมูล e-Service งานอาวุธปืน และในสำนักทะเบียนท้องที่นำร่อง ๕ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา และนครนายก ให้ใช้การออกใบอนุญาตฯ แบบ ป.๒ , ป.๓ , ป.๔ และ ป.๕ จากระบบ e-Service งานอาวุธปืน^{๖๒}

๕.๒) ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับอาวุธปืน คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เคยมีคำวินิจฉัยว่า คำขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน (แบบ ป. ๑) เป็นข้อมูลในกระบวนการพิจารณาอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ข้อมูลจำนวนอาวุธปืนที่อยู่ในความครอบครองของแต่ละบุคคลเป็นข้อมูลข่าวสารในการปฏิบัติราชการตามปกติของหน่วยงาน และใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน (แบบ ป. ๔) เป็นผลการพิจารณาที่มีผลโดยตรงต่อเอกชนที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยให้ประชาชนทราบได้^{๖๓}

^{๕๙} ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๕ และ ๖

^{๖๐} ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๘ และ ๒๙

^{๖๑} ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๔ และ ๓๕

^{๖๒} ส่วนรักษาความสงบเรียบร้อย ๑ สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง, แนวทางการปฏิบัติงานในระบบ e-Service งานอาวุธปืน ข้อมูลวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๕ http://www.lamphun.go.th/picupload/download/1377614801_f3sh8kex.pdf ค้นวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗

^{๖๓} คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๑๕๖/๒๕๕๖ เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของอำเภอบางบาล จังหวัดสิงห์บุรี เกี่ยวกับการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และบัญชีเงินรับบริจาค <http://www.oic.go.th/CABOICFORM05/DRAWER01/GENERAL/DATA0008/00008115.PDF> ค้นวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗

๓.๔ ตัวอย่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอื่น

๓.๔.๑ เจื่อนไขเกี่ยวกับการกระทำขององค์กรของรัฐอันเป็นการแทรกแซงสิทธิในชีวิตส่วนตัวของบุคคล ตามอนุสัญญาแห่งยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ข้อ ๘ วรรคสอง มี ๓ ประการ คือ

- ๑) การดำเนินมาตรการอันเป็นการแทรกแซงนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้กระทำได้
- ๒) การดำเนินมาตรการนั้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อันเป็นประโยชน์สาธารณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ เช่น ความมั่นคงแห่งรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันการกระทำความผิดทางอาญา การคุ้มครองสุขภาพหรือจิตใจ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น
- ๓) การดำเนินมาตรการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย และได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะนั้น^{๖๔}

๓.๔.๒ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ออกเป็นรัฐบัญญัติที่ ๗๘ - ๑๗ ลงวันที่ ๖ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๘ ว่าด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศ เพิ่มข้อมูลและเสรีภาพ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองชีวิตส่วนตัวของบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลในการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศขององค์กรรัฐและองค์กรเอกชน และเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศและการคุ้มครองสิทธิพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย มีหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย

๑.) การกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีหลักการ คือ

๑.๑) การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวตนของบุคคล ชีวิตส่วนตัวของบุคคล สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลหรือประชาชน

๑.๒) การกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศข้อมูลส่วนบุคคล เช่น เก็บรวบรวม บันทึก ฯลฯ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศจะทำได้ต่อเมื่อได้แจ้งต่อ (กรณีองค์กรเอกชน) หรือได้รับอนุญาตจาก (กรณีองค์กรของรัฐ) องค์กรกำกับดูแลก่อน

๑.๓) การกำหนดชื่อยกเว้น โดยเฉพาะระบบข้อมูลสารสนเทศข้อมูลส่วนบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของรัฐหรือสาธารณะ ต้องตราเป็นกฎหมายหรือกฎกระทรวง

๒) การรับรองและคุ้มครองสิทธิพลเมืองในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตนในระบบข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ สิทธิโต้แย้งการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตนในระบบข้อมูลสารสนเทศหรือนำไปใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์ สิทธิขอให้ผู้จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศแก้ไขเพิ่มเติม ปรับปรุงให้ทันสมัย หรือลบข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่ไม่ถูกต้อง^{๖๕}

๓.๔.๓ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Federal Data Protection Act) มีสาระโดยย่อ คือ

๑) ขอบเขตการใช้บังคับ ใช้บังคับแก่หน่วยงานรัฐทั้งระดับสหพันธ์และมลรัฐ หน่วยงานของศาล และหน่วยงานเอกชนที่เก็บรวบรวม ใช้หรือดำเนินการกับข้อมูลส่วนบุคคล

๒) การเก็บรวบรวม ใช้ และดำเนินการที่ขอบด้วยกฎหมาย หมายถึง ๑) เป็นไปตามกฎหมายนี้ กฎหมายอื่น หรือได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิ (เจ้าของข้อมูล) ๒) กรณีที่สามารถเก็บข้อมูล

^{๖๔} นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘ - ๒๑.

^{๖๕} นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔ - ๓๖.

โดยปราศจากความยินยอม เช่น เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครอง การเก็บข้อมูลจากผู้ทรงสิทธิโดยตรงจะทำให้ข้อมูลไม่ถูกต้องและไม่ก่อความเสียหายแก่ผู้ทรงสิทธิ ๓) ในการเก็บข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้ง ดังนี้ ชื่อผู้ควบคุมข้อมูล วัตถุประสงค์การเก็บ การใช้ การดำเนินการกับข้อมูล แหล่งที่มาของข้อมูล (กรณีเจ้าของข้อมูลไม่รู้ถึงการเปิดเผยข้อมูลนั้น)

๓) หลักการยินยอม คือ เป็นการยินยอมจากผู้ทรงสิทธิที่มีอิสระในการตัดสินใจและทราบถึง วัตถุประสงค์ของการเก็บ ใช้และดำเนินการต่อข้อมูล และทำเป็นหนังสือ เว้นแต่มีสถานการณ์พิเศษ กรณีเป็นการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ต้องแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหนังสือด้วย กรณีเป็นข้อมูลที่อ่อนไหว (sensitive data) ต้องแสดงถึงความยินยอมของผู้ทรงสิทธิและข้อมูลดังกล่าวอย่างชัดเจนด้วย

๔) การโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปต่างประเทศ มีแนวทาง คือ ๑) ห้ามโอนไปประเทศที่ไม่อยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรปและไม่มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลเพียงพอ ๒) มาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเพียงพอ เช่น การกำหนดชนิดข้อมูล วัตถุประสงค์และระยะเวลาดำเนินการกับข้อมูล ประเทศที่มาและประเทศปลายทางของข้อมูล หลักนิติธรรมหรือมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่ข้อมูล ผู้รับผิดชอบการโอนข้อมูล และการแจ้งวัตถุประสงค์แก่ผู้รับโอนข้อมูล

๕) ข้อยกเว้น ให้โอนข้อมูลไปต่างประเทศได้ ดังนี้ ๑) ได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิ ๒) เป็นการปฏิบัติตามสัญญากับผู้ทรงสิทธิหรือปฏิบัติตามที่ผู้ทรงสิทธิร้องขอให้ปฏิบัติตามสัญญาที่จะทำขึ้น ๓) ปฏิบัติตามสัญญาระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลกับผู้รับโอนข้อมูลเพื่อประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิ ๔) ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่อาจอนุญาตให้โอนได้หากผู้ควบคุมข้อมูลซึ่งเป็นผู้โอนแสดงให้เห็นว่าประเทศผู้รับโอนมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเพียงพอ

๖) หน้าที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ๑) เมื่อจะดำเนินการกับข้อมูลด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แจ้งรายละเอียดของตน เช่น ชื่อผู้ควบคุมข้อมูล ชื่อผู้รับผิดชอบ ที่อยู่ วัตถุประสงค์ ลักษณะข้อมูลที่ดำเนินการ ลักษณะผู้รับข้อมูลที่เปิดเผยได้ ระยะเวลาเก็บข้อมูล แผนการโอนข้อมูลไปต่างประเทศ ๒) ชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ทรงสิทธิหากดำเนินการกับข้อมูลไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนกฎหมายนี้ ๓) ผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นหน่วยงานรัฐและเอกชนต้องจัดให้มีมาตรการทางเทคนิคเพื่อประกันว่าสามารถปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ๔) ในการดำเนินการกับข้อมูลด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ ให้จัดให้มีกระบวนการเรียกข้อมูลกลับคืนได้ตามความเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิหรือทางธุรกิจ

๗) สิทธิของผู้ทรงสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล คือ ๑) ขอข้อมูลเกี่ยวกับตน ขอทราบแหล่งข้อมูลที่ถูกเปิดเผย ขอทราบวัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล ๒) หากข้อมูลถูกเก็บโดยผู้ทรงสิทธิไม่ทราบ ผู้ทรงสิทธิมีสิทธิได้รับแจ้งข้อเท็จจริงที่บันทึกไว้ ชื่อผู้ควบคุมข้อมูล วัตถุประสงค์และรายชื่อผู้รับข้อมูล ๓) ผู้ทรงสิทธิมีสิทธิขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล หากความถูกต้องอยู่ระหว่างการโต้แย้ง ผู้ควบคุมข้อมูลต้องบันทึกไว้และผู้ทรงสิทธิมีสิทธิขอให้ยับยั้งการดำเนินการใดๆกับข้อมูลนั้นไว้ก่อน

๘) หน่วยงานผู้ควบคุมดูแล (Supervisory Authority) มีหน้าที่ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายนี้และอาจเปิดเผยข้อมูลให้แก่หน่วยงานผู้ควบคุมดูแลอื่น และหน่วยงานต่างประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป เมื่อถูกร้องขอได้ รายงานเมื่อมีการกระทำผิดให้แก่หน่วยงานสอบสวนและผู้ทรงสิทธิทราบเพื่อดำเนินคดี และเรียกให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจัดส่งข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติอำนาจหน้าที่

๓.๔.๔ สหรัฐอเมริกา มีกฎหมายและแนวทางการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

๑) แนวทางพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งกำหนดไว้ใน Restatement of Torts 652 A - 1 ได้แก่ การใช้ชื่อ/รูปถ่ายของบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตน

การรุกร้าทางร่างกายผู้อื่นขณะที่ผู้นั้นประสงค์อยู่ตามลำพัง (Intrusion) การตีพิมพ์เรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นในลักษณะเกินเลยหรือล่วงละเมิดต่อการดำเนินชีวิตปกติของผู้นั้น (Publication of Private Information) การเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นเท็จต่อสาธารณะ (False light)^{๖๖}

๒) รัฐบัญญัติเสรีภาพของข่าวสาร ๒๕๐๙ (Freedom of Information Act 1966) และรัฐบัญญัติความเป็นส่วนตัว ๒๕๑๗ (Privacy Act 1974) กฎหมายฉบับแรกให้ความคุ้มครองเสรีภาพในข่าวสารของประชาชน และฉบับหลังให้ความคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งสองฉบับใช้สำหรับข้อมูลข่าวสารในความควบคุมของหน่วยงานของรัฐ^{๖๗} รัฐบัญญัติความเป็นส่วนตัวนี้ให้หลักประกันการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เว้นแต่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ รับรองสิทธิของเจ้าของข้อมูลในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตนและสิทธิขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว รวมทั้งมีบทกำหนดโทษทางอาญากรณีฝ่าฝืน^{๖๘}

๓) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกิจการเฉพาะด้าน เช่น การให้สินเชื่อได้บัญญัติ Fair Credit Reporting Act และ Fair Credit Billing Act การเรียกเก็บหนี้มีปรากฏใน Fair Collection Practice Act การควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ใช้ในกิจการธนาคารหรือสถาบันการเงินปรากฏใน Right to Financial Privacy Act และ Bank Secrecy Act การเก็บภาษีบัญญัติใน Tax Reform Act และด้านการศึกษาปรากฏใน Family Educational Right and Privacy Act^{๖๙}

๔. หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๕ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

^{๖๖} นทวิฑูร์ นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๙.

^{๖๗} ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์, ใน สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, ปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, เอกสารการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาศาลชั้นต้น, หน้า ๑๐.

^{๖๘} <http://www.foia.cia.gov/privacy-act-1974-5-usc-%C2%A7552a-amended> ค้นวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๗

^{๖๙} ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์, ใน สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙

๔.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๑๗

๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกลบลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือลบลู่เช่นว่านั้น

๔.๓ ข้อคิดเห็นร่วมอันสำคัญของคณะกรรมการประจำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ลำดับที่ ๑๖ ข้อ ๑๗ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหสถานและการติดต่อสื่อสารการรวบรวมและจัดเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้คอมพิวเตอร์ฐานข้อมูล หรือเครื่องมือใดไม่ว่านำโดยรัฐหรือเอกชนจะต้องควบคุมโดยกฎหมาย รัฐต้องมีมาตรการไม่ให้ข้อมูลนั้นตกอยู่ในมือของบุคคลอื่นที่ไม่มีอำนาจ บุคคลที่ข้อมูลส่วนบุคคลถูกจัดเก็บต้องได้รับการแจ้งว่ามีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ใด และข้อมูลประเภทใด องค์กรใดเป็นผู้จัดเก็บหรือควบคุมการเข้าถึง และบุคคลนั้นมีสิทธิเข้าถึงหรือขอแก้ไข รัฐมีหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองเกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพให้บุคคลที่ละเมิดสิทธิข้อนี้ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำ^{๑๐}

๔.๔ แนวทางเพื่อกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดเก็บและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลทางคอมพิวเตอร์ (Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files) ของ องค์การสหประชาชาติ^{๑๑} ได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำซึ่งควรมีในกฎหมายระดับชาติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทางคอมพิวเตอร์ ดังนี้

๔.๔.๑ หลักความชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม คือ ไม่เก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่เป็นตามกฎหมาย และไม่ใช้ข้อมูลดังกล่าวโดยไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ

๔.๔.๒ หลักความถูกต้องของข้อมูลส่วนบุคคล คือ ผู้ควบคุมข้อมูลมีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลฯ ในความรับผิดชอบให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

๔.๔.๓ หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ การใช้ และเผยแพร่ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ต้องเป็นตามความยินยอมของเจ้าของข้อมูล

๔.๔.๔ หลักการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลหรือผู้แทน คือ ผู้ให้ข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิทราบข่าวสารการนำข้อมูลส่วนบุคคลของตนไปใช้โดยไม่ล่าช้าและไม่มีค่าใช้จ่าย มีการแก้ไขหรือลบข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่จำเป็น ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย

๔.๔.๕ หลักการไม่เลือกปฏิบัติ คือ การไม่จัดเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจนำไปสู่การไม่เป็นไปตามกฎหมายและการเลือกปฏิบัติ ได้แก่ เชื้อชาติหรือชาติกำเนิด สีผิว พฤติกรรมทางเพศ ความเห็นทางการเมือง ศาสนา ความเชื่อ การเป็นสมาชิกของสมาคมหรือสหภาพการค้า

๔.๔.๖ อำนาจการกำหนดชื่อยกเว้น การกำหนดชื่อยกเว้นของหลักการข้อ ๔.๔.๑ - ๔.๔.๔ ให้บัญญัติเป็นกฎหมาย และทำได้เท่าที่จำเป็นในการคุ้มครองความมั่นคงของประเทศ ความเรียบร้อยของสังคม สุขภาพหรือศีลธรรมของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น การกำหนดชื่อยกเว้นของหลักการข้อ ๔.๔.๕ ให้เป็นไปตามแนวทางการกำหนดชื่อยกเว้นของหลักการข้อ ๔.๔.๑ - ๔.๔.๔ และอยู่ภายใต้ข้อจำกัด

^{๑๐} นันทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖.

^{๑๑} Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Geneva, Switzerland, Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files Adopted by General Assembly resolution 45/95 of 14 December 1990

<http://www.refworld.org/pdfid/3ddcafaac.pdf> ค้นเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗

ของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและป้องกันการเลือกปฏิบัติ

๔.๔.๗ หลักการความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล คือ การจัดให้มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการสูญหาย ถูกทำลาย ถูกนำไปใช้โดยผู้ไม่เกี่ยวข้องหรืออย่างไม่เหมาะสม

๔.๔.๘ การกำกับผู้ควบคุมข้อมูลและบทกำหนดโทษ คือ การมอบหมายให้มีหน่วยงานกำกับการปฏิบัติตามหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลข้างต้น และมีบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน

๔.๔.๙ การไหลเวียนของข้อมูลส่วนบุคคลข้ามเขต คือ การอนุญาตส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่มีกฎหมายหรือมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้ ส่วนการส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่ยังไม่มีกฎหมายหรือมาตรการดังกล่าวให้ทำได้จำกัดเฉพาะตามความยินยอมของเจ้าของข้อมูล

๔.๔.๑๐ ขอบเขตการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้ใช้หลักการข้างต้นกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์และด้วยวิธีอื่น รวมทั้งให้ใช้กับนิติบุคคลที่มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

๔.๕ แนวทางการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและการไหลเวียนของข้อมูลข้ามเขตของข้อมูลส่วนบุคคล (Guideline on the Protection of Privacy and Transborder Dataflow of Personal Data) ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)^{๗๖} ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ คือ

๔.๕.๑ หลักข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลต้องชอบด้วยกฎหมาย และต้องใช้วิธีการที่เป็นธรรมและเหมาะสม โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องให้เจ้าของข้อมูลรับรู้ หรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

๔.๕.๒ หลักคุณภาพของข้อมูล คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนำข้อมูลไปใช้ ตลอดจนอำนาจหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนด ข้อมูลดังกล่าวต้องถูกต้อง สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน

๔.๕.๓ หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล ระยะเวลาการเก็บรวบรวมหรือรักษาข้อมูล กรณีมีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ระบุให้ชัดเจน

๔.๕.๔ หลักข้อจำกัดในการนำไปใช้ คือ การมีหลักประกันว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บต้องไม่เปิดเผยหรือทำให้ปรากฏในลักษณะอื่นใด ซึ่งไม่ได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งในวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

๔.๕.๕ หลักการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล คือ การมีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจทำให้ข้อมูลสูญหาย เข้าถึง ทำลาย ใช้ ดัดแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยโดยมิชอบ

๔.๕.๖ หลักการเปิดเผยข้อมูล คือ การประกาศนโยบายให้ทราบโดยทั่วกัน หากมีการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาแนวนโยบายหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ ผู้ให้บริการ ที่อยู่ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

๔.๕.๗ หลักการมีส่วนร่วมของบุคคล คือ การให้บุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้รับแจ้ง หรือยืนยันการจัดเก็บหรือรวบรวมข้อมูล จากหน่วยงานของรัฐที่จัดเก็บหรือรวบรวมข้อมูล ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

๔.๕.๘ หลักความรับผิดชอบ คือ การที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

^{๗๖} นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, ผศ.ดร., ในสำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖ - ๗.

เมื่อศึกษาหลักการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อคิดเห็นร่วมกันสำคัญของคณะกรรมการ ประจำกติกาดังกล่าว แนวทางการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและการไหลเวียนของข้อมูลข้ามเขตของ ข้อมูลส่วนบุคคลของ OECD อนุสัญญาแห่งยุโรปในเรื่องนี้ และตัวอย่างกฎหมายของประเทศอื่นโดยเฉพาะ สาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีแล้ว อาจเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลของประเทศไทยทั้ง ๔ ฉบับได้ ดังนี้

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบแนวทางของสหประชาชาติ ICCPR แนวทางของ OECD รัฐธรรมนูญ อนุสัญญาแห่งยุโรป กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกา กฎหมายไทย ๔ ฉบับ

แนวทางเพื่อกำหนด ระเบียบฯ ICCPR OECD	รัฐธรรมนูญ	อนุสัญญาแห่ง ยุโรป	กฎหมาย สาธารณรัฐ ฝรั่งเศส	กฎหมายสหพันธ์ สาธารณรัฐ เยอรมนี	กฎหมาย สหรัฐอเมริกา	กฎหมายไทย ๔ ฉบับ
มีกฎหมายรองรับ และ เป็นธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข้อมูลมีความ ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	✓
กำหนดวัตถุประสงค์ การเก็บ ใช้ เผยแพร่ ตามความยินยอม เจ้าของข้อมูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การเข้าถึงข้อมูลของ เจ้าของข้อมูล	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	✓	✓	✓	✓
ไม่เลือกปฏิบัติ: ข้อมูลห้ามจัดเก็บ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่มีข้อมูล	✓	ไม่ระบุ	มีใน พ.ร.บ. ธุรกิจ เครดิตา และร่าง พ.ร.บ.
ข้อยกเว้นทำโดย ก.ม. เพื่อประโยชน์ สาธารณะ ไม่ละเมิด สิทธิและเสรีภาพ ผู้อื่น	ข้อยกเว้นให้ทำ โดย ก.ม. เพื่อ ประโยชน์ สาธารณะ	แทรกแซงโดย ก.ม. เพื่อ ประโยชน์ สาธารณะ จำเป็นในสังคม ประชาธิปไตย ได้สัดส่วนกับ วัตถุประสงค์	ยกเว้นโดย ก.ม. หรือกฎกระทรวง เพื่อประโยชน์ สาธารณะ	ยกเว้นโดย ก.ม. เป็นอำนาจฝ่าย ปกครอง การเก็บ ข้อมูลจากเจ้าของ อาจได้ข้อมูลไม่ ถูกต้องและไม่เกิด ความเสียหายแก่ เจ้าของฯ	✓	พ.ร.บ. ธุรกิจ เครดิตา และ พ.ร.บ. ข้าราชการ ราชการให้ ยกเว้นโดย ก.ม. ร่าง พ.ร.บ. ให้ จำกัดการเพิก ถอนความยินยอม ของเจ้าของโดย ก.ม.หรือสัญญา
มีการรักษาความ ปลอดภัยของข้อมูลฯ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	✓	ไม่ระบุ	✓
มีการกำกับผู้ควบคุม ข้อมูล บทลงโทษ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	✓	✓	✓	✓
มีข้อกำหนดการ ไหลเวียนข้อมูล ข้ามเขต	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	✓	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
ครอบคลุมผู้ควบคุม ข้อมูลที่เป็น หน่วยงานของรัฐ เอกชน นิติบุคคล	✓	ไม่ระบุ	✓	✓	✓	พ.ร.บ.ธุรกิจเครดิตา และ ร่าง พ.ร.บ. ควบคุมเอกชน ไม่รวมสื่อมวลชน พ.ร.บ. ธุรกิจ และ พ.ร.บ. ข้าราชการ ๗ ควบคุมหน่วยงาน รัฐ

ตารางที่ ๒ เมื่อเปรียบเทียบแนวทางเพื่อกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดเก็บและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลทางคอมพิวเตอร์ขององค์การสหประชาชาติ ICCPR แนวทางการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและการไหลเวียนของข้อมูลข้ามเขตของข้อมูลส่วนบุคคลของ OECD รัฐธรรมนูญ อนุสัญญาแห่งยุโรป กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกา กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง ๔ ฉบับของประเทศไทยมีประเด็น ดังนี้

๑) กฎหมายและร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ๔ ฉบับโดยรวมสอดคล้องกับแนวทางเพื่อกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดเก็บและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลทางคอมพิวเตอร์ขององค์การสหประชาชาติเกือบทุกประการ ยกเว้นไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการไหลเวียนข้อมูลส่วนบุคคลข้ามเขต

๒) กฎหมายและร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ๔ ฉบับให้การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลโดยอยู่บนฐานความยินยอมหรือการมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล อันสอดคล้องตามรัฐธรรมนูญ ICCPR แนวทางของ UN และแนวทางของ OECD อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงหรือยกเว้นสิทธิดังกล่าวนั้น รัฐธรรมนูญกำหนดว่าต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ แนวทางของ UN กำหนดว่าต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น อนุสัญญาแห่งยุโรป กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ก็กำหนดเงื่อนไขข้อยกเว้นไว้ในลักษณะใกล้เคียงกัน ส่วนกฎหมายไทยกำหนดว่าการยกเว้นให้ทำเป็นกฎหมายหรือสัญญา โดยไม่ได้ระบุเงื่อนไข ซึ่งพบว่าข้อยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลบางประการในกฎหมายบางฉบับ เช่น เปิดเผยต่อหน่วยความของผู้ควบคุมข้อมูล^{๗๓} ก็ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขเพื่อประโยชน์สาธารณะตามที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ

๓) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ ร่างพระราชบัญญัติฯ และกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีข้อกำหนดว่าด้วยข้อมูลต้องห้าม (Sensitive Data) โดยกฎหมายสองฉบับแรกกำหนดเป็นข้อห้ามไม่ให้จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องนั้น ส่วนกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกำหนดว่าการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวต้องใช้หลักความยินยอมของเจ้าของข้อมูลอย่างเคร่งครัด

๔) กฎหมายและร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ๔ ฉบับ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูล สิทธิของเจ้าของข้อมูลที่สอดคล้องตามแนวทางของ UN แนวทางของ OECD ข้อคิดเห็นร่วมอันสำคัญของคณะกรรมการประจำ ICCPR เช่น การดูแลแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเก็บ ใช้ และเผยแพร่ การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตนของเจ้าของข้อมูล การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล

๕) กฎหมายและร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ๔ ฉบับ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษแก่ผู้ควบคุมข้อมูลที่ฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ที่สอดคล้องตามแนวทางของ UN ข้อคิดเห็นร่วมอันสำคัญของคณะกรรมการประจำ ICCPR โดยมีคณะกรรมการของกฎหมายแต่ละฉบับทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ควบคุมข้อมูล เช่นเดียวกับกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกาที่มีหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ยังกำหนดให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทกิจการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องแจ้ง ขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาต (ปัจจุบันยังไม่มี) และร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้มีประมวลจริยธรรมและมาตรการให้ผู้ควบคุมข้อมูลเชิงธุรกิจ/พาณิชย์แจ้งเมื่อเลิกกิจการ

^{๗๓} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๒๗ (๑)

๖) ส่วนบทกำหนดโทษแก่ผู้ควบคุมข้อมูลที่ฝ่าฝืนนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ และร่างพระราชบัญญัติฯ มีบทลงโทษกรณีผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคล ซึ่งให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ผู้รับผิดชอบรับโทษด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็น ยินยอม หรือมีส่วนร่วม ในประเด็นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยกรณีพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ ว่าบทบัญญัติในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาและจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาเกี่ยวกับความผิด ขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติฯ มีมาตรการส่งเสริม โดยให้มีเครื่องหมายรับรองมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย ส่วนพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ มีบทลงโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ฝ่าฝืน แต่ไม่มีบทลงโทษแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้ควบคุมข้อมูล

๗) ขอบเขตของกฎหมายและร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ๔ ฉบับ ครอบคลุมผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นรัฐและเอกชน สอดคล้องกับแนวทางของ UN ข้อคิดเห็นร่วมอันสำคัญของ คณะกรรมการประจำ ICCPR และกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกา กล่าวคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ มีข้อกำหนดสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นหน่วยงานของรัฐ และพระราชบัญญัติการประกอบข้อมูลเครดิตฯ และร่างพระราชบัญญัติฯ เป็นข้อกำหนดสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นเอกชน

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าร่างพระราชบัญญัติฯ ระบุว่ากฎหมายนี้ไม่ใช้บังคับกับบุคคลหรือนิติบุคคลที่ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลในกิจการสื่อมวลชน ต่างจากกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่ไม่ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้ ส่วนสหรัฐอเมริกาได้กำหนดแนวทางพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ การใช้ชื่อ/รูปถ่ายของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้ายกเว้นเพื่อให้ข้อมูลหรือเสนอข่าว การตีพิมพ์เรื่องส่วนตัวผู้อื่นที่เกินเลยหรือละเมิดต่อการดำเนินชีวิตปกติของเขา การเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณะที่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสีย

๕. ความเห็นของคณะกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จากสภาพปัญหาในส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล การรับฟังความเห็นจากหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง การเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทย และการเปรียบเทียบกฎหมายดังกล่าวกับหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวอย่างกฎหมายจากประเทศอื่นแล้ว คณะกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้พิจารณาแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๕.๑ เหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการฯ คือ ในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น สมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน^{๙๔} ส่วนเหตุผลของการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ คือ เนื่องจากปัจจุบันมีการล่วงละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลเป็น

^{๙๔} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ

จำนวนมาก โดยเฉพาะการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์หรือเปิดเผยโดยไม่ได้รับความยินยอมจากบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายให้แก่บุคคลดังกล่าว แม้ว่าจะได้มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในบางเรื่อง แต่ยังไม่มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป และโดยที่ มาตรา ๓๕ วรรคสาม และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป^{๙๔} ดังนั้น สำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งรับผิดชอบกฎหมายทั้งสองฉบับจึงควรให้ความสำคัญโดยมุ่งทำความเข้าใจและเผยแพร่หลักการดังกล่าวให้สาธารณะได้รับทราบด้วย

๕.๒ แนวคิดของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ คือ เพื่อเป็นกฎหมายกลางในการกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงอาจนำหลักการเป็นกฎหมายกลางของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้ ซึ่งมาตรา ๓ บัญญัติเป็นหลักการว่า วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่างๆให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กฎหมายนั้นมีหลักเกณฑ์ที่ ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรการในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

๕.๓ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มาตรา ๕ วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติว่า “การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใดหรือกิจการใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามข้อเสนอของคณะกรรมการ” นั้น เป็นการใช้กฎหมายที่มีสถานะทางกฎหมายลำดับรองมายกเว้นกฎหมายที่มีสถานะทางกฎหมายลำดับสูงกว่า จึงไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (Rule of Law)

๕.๔ ควรมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลสาธารณะ เช่น ผู้บริหารประเทศ นักการเมือง นักแสดง ฯลฯ ด้วย เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลดังกล่าวอาจเปิดเผยได้มากกว่าบุคคลทั่วไป และควรมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่ควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ นอกจากนี้ ในการบริหารดำเนินการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ควรจัดการให้สามารถปฏิบัติได้จริง ชัดเจน ไม่ยุ่งยาก ป้องกันการฝ่าฝืนได้ ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นทั้งแก่ผู้ควบคุมข้อมูลและเจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิ

๕.๕ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ กำหนดให้มีมาตรการควบคุมผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์เมื่อเลิกกิจการ แต่กลับไม่มีมาตรการควบคุมเมื่อเริ่มกิจการ นอกจากนี้ ร่างกฎหมายนี้ยังให้มีมาตรการส่งเสริม ได้แก่ การให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งสามารถใช้หรือแสดงเครื่องหมายดังกล่าวได้ แต่ไม่มีข้อกำหนดให้สามารถเพิกถอนหรือระงับหรือพักใช้เครื่องหมายดังกล่าวแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่อาจรักษามาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามที่เคยได้รับเครื่องหมายไว้ด้วยจึงไม่ครบวงจรของการส่งเสริมในเรื่องนี้

๕.๖ ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ คือ ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่กฎหมายกำหนดให้เปิดเผย และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดว่าไม่ควรเปิดเผย ตัวอย่างเช่น การไม่เปิดเผยข้อมูลเวชระเบียนตามที่ผู้ป่วยร้องขอ หรือเปิดเผยประวัติสุขภาพส่วนบุคคลในลักษณะ

^{๙๔} ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.

ไม่เหมาะสมแก่ผู้อื่น ทั้งนี้อุปสรรคของการเข้าไม่ถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นรายงานการแพทย์ของผู้ป่วยที่เป็นเจ้าของข้อมูลนั้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุเนื่องจากบทบัญญัติและการบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

๕.๖.๑ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ มาตรา ๒๕ ซึ่งบัญญัติว่า

“ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน และเมื่อบุคคลนั้นมีคำขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องให้บุคคลนั้นหรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้นได้ตรวจดูหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น และให้นำมาตรา ๔ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเปิดเผยรายงานการแพทย์ที่เกี่ยวกับบุคคลใด ถ้ากรณีมีเหตุอันควรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยต่อเฉพาะแพทย์ที่บุคคลนั้นมอบหมายก็ได้.....”

หากแปลความในทางปฏิบัติในมาตรา ๒๕ ทั้งสองวรรคประกอบกัน ย่อมแปลความได้ว่าการเปิดเผยรายงานทางการแพทย์ของบุคคลใดตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง จะอยู่ในบังคับของหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๕ วรรคแรก อยู่ด้วย กล่าวคือ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนซึ่งคือรายงานทางการแพทย์เกี่ยวกับสุขภาพและการรักษาของตนเอง และเมื่อบุคคลนั้นประสงค์ที่จะรู้ถึงข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวก็ให้มีคำขอเป็นหนังสือกับโรงพยาบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารและหน่วยงานของรัฐ (โรงพยาบาล) จะต้องให้บุคคลนั้นคือผู้รับบริการสาธารณสุขหรือผู้ป่วยหรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้น อาทิ ทายาท หรือญาติของผู้ป่วย เป็นต้น ได้ตรวจดู ได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้ป่วย

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติขณะนี้คือการที่เจ้าหน้าที่บุคลากรทางการแพทย์ของรัฐหรือโรงพยาบาลรัฐ แปลความบทบัญญัติดังกล่าวโดยคลาดเคลื่อนและไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยแปลความเฉพาะตามมาตรา ๒๕ วรรคสองเท่านั้น มาบังคับใช้ในทางปฏิบัติโดยแปลความเพียงว่าการเปิดเผยรายงานการแพทย์ทำเฉพาะให้แก่แพทย์ได้เท่านั้นไม่รวมผู้ป่วยที่เป็นเจ้าของข้อมูลหรือทายาทของผู้ป่วย โดยมีได้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในมาตรา ๒๕ วรรคแรกประกอบ ซึ่งเป็นหลักสิทธิพื้นฐานของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและเป็นเรื่องประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยที่จะได้นำข้อมูลส่วนบุคคลของตนนั้นไปใช้ประโยชน์ของตนเอง

ดังนั้น การแปลความบทบัญญัติในวรรคสองจึงควรอยู่ภายใต้บทบัญญัติของวรรคแรก โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติในวรรคสอง แต่เป็นกรณีที่จะต้องทำความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคลากรทางการแพทย์ถึงหลักการดังกล่าว รวมทั้งให้น้ำความเห็นของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการหรือคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมาเป็นแนวทางประกอบการในการทำความเข้าใจและเผยแพร่หลักการดังกล่าวให้ปฏิบัติเป็นจริงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ทางปฏิบัติพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนหนึ่งรู้สึกเล็งเลไม่กล้าตัดสินใจให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่เจ้าของข้อมูลผู้รับบริการสาธารณสุขหรือผู้ป่วยหรือทายาทตามที่ร้องขอ และมักจะขอให้บุคคลเหล่านั้นยื่นคำร้องไปยังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เจ้าของข้อมูลหรือทายาทจะได้รับรายงานการแพทย์ของตนจากโรงพยาบาลของรัฐได้ โดยอาศัยช่องทางขอให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการหรือคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณา ซึ่งก็เป็นการพิจารณารายกรณี ไม่มี

หลักเกณฑ์กลาง และมักใช้เวลายาวนานในการพิจารณา จึงเป็นภาระและอุปสรรคของผู้รับบริการสาธารณสุข หรือผู้ป่วยเจ้าของข้อมูลรวมทั้งทายาทและญาติของผู้ป่วยนั้น

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า การดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ เป็นการกระทำในทางปกครองซึ่งกฎหมายได้กำหนดแนวทางกำกับการทำงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่คือบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อมีการปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดอันเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ บุคลากรทางการแพทย์เหล่านั้นก็ยังอยู่ในการควบคุมตามกฎหมายอื่นๆ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง หรือกฎหมายทางปกครอง เช่น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อีกทั้งถูกควบคุมในด้านมาตรการทางวินัยและทางจริยธรรมตามกฎหมายวิชาชีพทางการแพทย์

๕.๖.๒ พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๔) ซึ่งบัญญัติให้หน่วยงานบริการมีหน้าที่รักษาความลับของผู้รับบริการจากการให้บริการและข้อมูลการบริการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด เว้นแต่เปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นเหตุให้โรงพยาบาลทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน และแพทย์ที่เป็นและไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อ้างและทำให้ผู้มีไข้แพทย์ รวมถึงเจ้าของข้อมูลเข้าไม่ถึงรายงานการแพทย์ของตนได้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามาตรา ๔๕ (๒) ซึ่งบัญญัติให้หน่วยบริการมีหน้าที่ให้ข้อมูลการบริการสาธารณสุขของผู้รับบริการตามที่ผู้รับบริการร้องขอและตามประกาศที่มีการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยและผู้รับบริการโดยไม่บิดเบือน... เห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ป่วยและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล แต่ก็ไม่ควรแปลความจนเกิดอุปสรรคแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นที่จะนำข้อมูลของตนเองไปใช้ประโยชน์ในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองต่อไป การแปลความตามกฎหมายดังกล่าวควรแปลความเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยเป็นหลัก

โดยที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการฯ เป็นการควบคุมข้อมูลข่าวสารในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้แก่ โรงพยาบาลของภาครัฐและบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกทั้งมีมาตรการกฎหมายอื่น ๆ ดังที่กล่าวแล้วในข้อ ๕.๖.๑ ส่วนพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ มีผลใช้บังคับแก่โรงพยาบาลของรัฐและของเอกชน ซึ่งเห็นได้ว่าโรงพยาบาลเอกชนและแพทย์ที่เป็นเอกชนนั้นมีกฎหมายหรือมาตรการกำกับดูแลน้อยกว่าโรงพยาบาลภาครัฐและบุคลากรทางการแพทย์ในหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น จึงควรใช้มาตรการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ประกอบข้อบังคับเกี่ยวกับจริยธรรม จรรยาบรรณ หรือมาตรฐานวิชาชีพ เป็นต้น อีกทั้งควรกำชับให้โรงพยาบาลของเอกชนและแพทย์ที่เป็นเอกชน เข้าใจเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ ประกอบกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ซึ่งเป็นหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิในเรื่องข้อมูลข่าวสารของผู้รับบริการสาธารณสุขหรือผู้ป่วย โดยคำนึงถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเกี่ยวกับรายงานทางการแพทย์ โดยจะต้องมุ่งถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยในการรักษาพยาบาล

๕.๗ นอกจากนี้ มาตรการลงโทษในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับต่างๆ มักกำหนดเป็นโทษจำคุกและปรับ อันเป็นมาตรการทางอาญา จึงควรเปลี่ยนเป็นมาตรการลงโทษปรับทางปกครองแทน

ซึ่งเหมาะสมกว่า ทั้งยังสอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือกด้วย ส่วนมาตรการลงโทษกรณีผู้กระทำผิด เป็นนิติบุคคล ซึ่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ กำหนดวางหลักเกณฑ์ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ผู้แทน/ผู้รับผิดชอบรับโทษด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ รู้เห็น ไม่ยินยอม หรือไม่มีส่วนร่วมในการกระทำผิดเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ที่ว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” จึงควรทบทวนบทบัญญัติในเรื่องนี้

๕.๘ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ และ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลบัตรเครดิต ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ มีอำนาจหน้าที่ เป็นหน่วยกำกับผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นภาคเอกชนด้วยกัน จึงควรมีองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกัน แต่ทั้งนี้พบว่า บทบัญญัติของกฎหมายสองฉบับนี้ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้ต่างกัน กล่าวคือ ประธาน คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลบัตรเครดิต คือผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้บริหารหน่วยปฏิบัติ ส่วนประธานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นรัฐมนตรี โดยเป็นผู้บริหารระดับนโยบาย หรือระดับประเทศซึ่งเห็นว่าการให้รัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นกรณีที่ไม่จำเป็นและอาจทำให้การบังคับหรือการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ล่าช้า ดังนั้น คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงควรมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับลักษณะอำนาจหน้าที่และการปฏิบัติการ นอกจากนี้ ควรกำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้ว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลควรคำนึงถึง สัดส่วนหญิงและชายด้วย

๖. ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จากการศึกษาดังกล่าวและความเห็นของคณะอนุกรรมการฯ เห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ดังนี้

๖.๑ ข้อเสนอแนะนโยบาย

๖.๑.๑ โดยที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ มีเจตนารมณ์เพื่อให้ประชาชนได้รับและมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่ หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ส่วนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป เพื่อคุ้มครองบุคคลจากการถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์หรือเปิดเผยโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจนเกิดความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายแก่ผู้นั้น ดังนั้น คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) ซึ่งรับผิดชอบกฎหมายทั้งสองฉบับ ควรบริหารจัดการให้มีมาตรการเพื่อประกันว่าเจ้าหน้าที่ในสังกัดมีความเข้าใจและปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยบังคับกฎหมายข้างต้นเพื่อให้ต้องด้วยกรณีแต่ละกรณีไป ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แตกต่างกันทั้งสองฉบับ

๖.๑.๒ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ตามที่รับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อคิดเห็นร่วมอันสำคัญของคณะกรรมการประจำกติกาดังกล่าว แนวทางการเพื่อกำหนดระเบียบว่าด้วยการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ทางคอมพิวเตอร์ขององค์การสหประชาชาติ แนวทางการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและการไหลเวียนของ

ข้อมูลข้ามเขตของข้อมูลส่วนบุคคลขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) รัฐสภา และคณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งรัดผลักดันการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวก็ควรกำหนดแนวปฏิบัติหรือคู่มือการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไปพลางก่อน เพื่อให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นเอกชนมีแนวทางปฏิบัติ

๖.๑.๓ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อาจนำแนวทางตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓ ปรับใช้กับร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดเป็นหลักการว่า วิธีคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลในกฎหมายต่างๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติฯ เว้นแต่กฎหมายนั้นมีหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติฯ

๖.๑.๔ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกิจการสื่อมวลชน รวมถึงแนวทางเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลสาธารณะ บุคคลที่ควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษในกิจการดังกล่าว ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพเกี่ยวกับกิจการสื่อมวลชนทุกสาขา กำหนดแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่สมาชิก เช่น ให้เป็นส่วนหนึ่งในมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพ เป็นต้น โดยคำนึงถึงการได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ของกิจการสื่อมวลชน และไม่ละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น

๖.๑.๕ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการบริหาร (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ควรกำหนดขั้นตอนให้สามารถปฏิบัติได้จริง ชัดเจน ไม่ยุ่งยาก ป้องกันการฝ่าฝืนได้ และไม่มีภาระค่าใช้จ่าย โดยไม่จำเป็นทั้งแก่ผู้ควบคุมข้อมูลและเจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิ

๖.๑.๖ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ) แพทยสภา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีหรือใช้มาตรการ เพื่อประกันว่าสถานพยาบาลของรัฐและของเอกชน แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและที่เป็นเอกชน จะเก็บรวบรวม ใช้และเปิดเผย เก็บรักษาและแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการเกี่ยวกับการบริการสาธารณสุขและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นใด ที่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วยและประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยในการรักษาพยาบาล รวมทั้งมีกลไกหรือมาตรการ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ป่วยที่มาใช้บริการทราบถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว เพื่อประกันว่าโรงพยาบาลของรัฐและของเอกชน ตลอดจนแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและที่เป็นเอกชน จะเข้าใจและปฏิบัติตามในการให้ความคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะรายงานการแพทย์ของผู้ป่วยที่เป็นเจ้าของข้อมูล ที่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ มาตรา ๒๕ พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ มาตรา ๔๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นใด

๖.๒ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

๖.๒.๑ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทบทวนข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ใน ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ดังนี้

๑) มาตรา ๕ วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติว่า “การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใดหรือกิจการใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามข้อเสนอของคณะกรรมการ” เนื่องจากเป็นการใช้กฎหมายที่มีสถานะทางกฎหมายลำดับรองมายกเว้นกฎหมายที่มีสถานะทางกฎหมายลำดับสูงกว่า จึงไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (Rule of Law)

๒) มาตรา ๑๖ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะเพิกถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่มีกฎหมายหรือสัญญาจำกัดสิทธิในการเพิกถอน” เนื่องจากเปิดโอกาสให้มีการทำสัญญาสำเร็จรูป

๓) มาตรา ๒๗ ซึ่งกำหนดข้อยกเว้นว่า “ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของตนโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่

(๑) เปิดเผยต่อหน่วยความของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ว่าความแทนในคดีใดคดีหนึ่งหรือได้รับมอบอำนาจทั่วไปให้กระทำการแทนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

(๒) เพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียกเก็บหนี้ซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องชำระให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

(๓) เปิดเผยแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่รักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นประวัติศาสตร์

(๔) เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐร้องขอในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของประเทศหรือกิจการระหว่างประเทศ

(๕)

เนื่องจากบางประการ เช่น ตาม (๑) และ (๒) อาจขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดเงื่อนไขให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๖.๒.๒ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทบทวนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๔๐ วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์เลิกกิจการให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์แจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกกิจการ” โดยควรแก้ไขเพิ่มเติมให้มีการแจ้ง หรือขึ้นทะเบียน หรือได้รับใบอนุญาตเมื่อก่อตั้งกิจการดังกล่าวด้วย

๖.๒.๓ คณะรัฐมนตรี โดยธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทบทวนบทลงโทษในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๖๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๖ และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. มาตรา ๕๒ ที่กำหนดให้กรณีนิติบุคคลกระทำความผิด ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ผู้แทน/ผู้รับผิดชอบ รับโทษด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าไม่ได้รู้เห็น ไม่ยินยอม หรือไม่มีส่วนร่วมในการกระทำ

ผิดดังกล่าว เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ที่ว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด”

๖.๒.๔ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรทบทวนมาตรการลงโทษเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในกฎหมายต่างๆ ในเรื่องนี้ เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ซึ่งมีโทษจำคุกและปรับ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ซึ่งมีโทษปรับทางปกครองและโทษอาญา พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ ซึ่งมีโทษจำคุกและปรับ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ซึ่งมีโทษจำคุกและปรับ โดยให้เปลี่ยนจากมาตรการลงโทษทางอาญา เป็นมาตรการลงโทษปรับทางปกครองแทน ทั้งยังสอดคล้องกับหลักการว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือกด้วย

๖.๒.๕ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทบทวนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มาตรา ๗ องค์ประกอบคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยให้เทียบเคียงได้กับองค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ ซึ่งประธานคณะกรรมการเป็นผู้บริหารของหน่วยปฏิบัติเท่านั้น การให้ประธานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นตำแหน่งรัฐมนตรีจึงอาจไม่จำเป็นและทำให้ล่าช้า และเนื่องจากคณะกรรมการทั้งสองคณะเป็นหน่วยกำกับผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นภาคเอกชนด้วยกัน จึงควรมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันและควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นควรคำนึงสัดส่วนของหญิงและชาย

๖.๒.๖ คณะรัฐมนตรี โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทบทวนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ให้มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับใบรับรองจากสำนักงานมีสิทธิใช้หรือแสดงเครื่องหมายดังกล่าว โดยควรเพิ่มเติมบทบัญญัติว่า รวมทั้งอาจเพิกถอนหรือระงับหรือพักใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เคยได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานแล้ว แต่ต่อมาไม่อาจรักษามาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในความรับผิดชอบได้

ความเห็นและมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗ พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบด้วยกับความเห็นและข้อเสนอแนะนโยบายของคณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ดังกล่าวข้างต้นทุกประการ โดยสมควรเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๓)



(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ